

EDUSKUNNAN VASTAUS 371/2010 vp

Hallituksen esitys poliisilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä poliisilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 224/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Hallintovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (HaVM 42/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää hallituksen laativan ajantasaisen poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitus suunnitelman, johon myös sitoudutaan.
2. Eduskunta edellyttää hallituksen tarkkaan seuraavan poliisimiehen hätävarjelua koskevien säännösten toimivuutta ja ryhtyvän tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Poliisilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Poliisin tehtävät

Poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä.

Poliisi suorittaa lisäksi lupahallintoon liittyvät ja muut sille laissa erikseen säädettyt tehtävät sekä antaa jokaiselle tehtäväpiiriinsä kuuluvaa apua. Jos on perusteltua syytä olettaa henkilön kadonneen tai joutuneen onnettomuuden uhriksi, poliisin on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilön löytämiseksi.

Rikosten esitutkinnasta säädetään esitutkintalaissa (/) ja rikosten esitutkinnassa käytettävistä pakkokeinoista pakkokeinolaissa (/).

2 §

Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Poliisin on kunnioitettava perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä toimivaltuuksia käytäessään valittava perusteltavissa olevista vaih-

toehdoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista.

3 §

Suhteellisuusperiaate

Poliisin toimenpiteiden on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen ja kiireellisyyteen, tavoiteltavaan päämäärään, toimenpiteen kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin häneen liittyviin seikkoihin sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin.

4 §

Vähimmän haitan periaate

Poliisin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

5 §

Tarkoitussidonnaisuuden periaate

Poliisi saa käyttää toimivaltuuttaan vain säädettyyn tarkoitukseen.

6 §

Tehtävien hoito ja tärkeysjärjestys

Poliisin on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä yhdenvertaista kohtelua ja sovinollisuutta edistäen. Poliisin tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrkiä ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Poliisin tehtävät on hoidettava tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

7 §

Toimenpiteen perusteen ilmoittaminen

Poliisimiehen on ilmoitettava henkilön vapautteen kohdistuvan toimenpiteen peruste toimenpiteen kohteena olevalle henkilölle tai hänen edustajalleen niin pian kuin se on mahdollista henkilön tila ja muut olosuhteet huomioon ottaen.

Jollei laissa toisin säädetä, myös muun kuin vapautteen kohdistuvan toimenpiteen kohteena olevalla henkilöllä tai tämän edustajalla on oikeus saada tieto toimenpiteen perusteesta niin pian kuin se on mahdollista toimenpiteen suorittamista vaarantamatta.

8 §

Poliisimiehen aseman ilmaiseminen ja poliisimiehen yksilöiminen

Poliisimiehen on tarvittaessa ilmaistava toimenpiteen kohteena olevalle henkilölle olevansa poliisimies ja pyynnöstä esitettävä virkamerkkinsä, jos ilmaiseminen tai esittäminen on mahdollista toimenpiteen suorittamista vaarantamatta.

Poliisin on huolehdittava siitä, että virkatoimen suorittanut poliisimies on tarvittaessa yksilöitävissä.

9 §

Toimenpiteestä luopuminen ja sen siirtäminen

Poliisilla on oikeus luopua toimenpiteestä, jos sen loppuun suorittaminen voisi johtaa kohtuutomaan lopputulokseen tavoiteltavaan päämäärään nähden.

Poliisin toimenpidettä pyytäneellä henkilöllä, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee, on oikeus pyynnöstä saada tieto toimenpiteestä luopumisen perusteesta.

Salaiseen tiedonhankintaan liittyvästä toimenpiteen siirtämisestä säädetään 5 luvun 46 §:n 1 momentissa.

10 §

Virkapuku

Poliisimiehen sekä ylivartijan ja vartijan on käytettävä virkatehtävissään virkapukua, kun virkatehtävän laatu tai luonne sitä edellyttää.

Virkapukua voidaan käyttää myös virkatehtävään liittyvän matkan aikana ja edustettaessa poliisia. Virkapuvun käytöstä muissa yhteyksissä päättää asianomaisen yksikön päällikkö.

Muu kuin poliisimies ei saa käyttää poliisin virkapukua tai virka-asustetta. Kukaan ei myöskään saa käyttää tällaista pukua tai asustetta erehdyttävästi muistuttavaa asua tai pukinetta sillä tavoin, että se voi saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske 1 momentissa tarkoitetun ylivartijan tai vartijan taikka täydennyspoliisin oikeutta käyttää säädettyä virkapukua tai virka-asustetta.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, asianomaisen poliisilaitoksen päällikkö voi antaa luvan poliisin virkapuvun käyttöön teatteriesityksissä tai muissa vastaavissa tilaisuuksissa.

11 §

Poliisimiehen käskyvalta

Poliisimiehellä on tässä tai muussa laissa säädettyä toimivaltuutta käyttäessään oikeus yksittäistapauksessa antaa jokaista velvoittavia tarpeellisia käskyjä ja kieltoja.

12 §

Poliisimies

Poliisimiehiä ovat valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetävät päällystöön, alipäällystöön ja miehistöön kuuluvat virkamiehet.

2 luku

Yleiset toimivaltuudet

1 §

Henkilöllisyyden selvittäminen

Poliisimiehellä on yksittäisen tehtävän suorittamiseksi oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikka, josta hän on tavoitettavissa.

Jos henkilö kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä henkilöllisyyttä voida muutoin selvittää, poliisimiehellä on oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntemerkkien perusteella. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n 2—4 momentissa säädetään.

Poliisimiehellä on oikeus henkilöllisyyden selvittämiseksi ottaa kiinni henkilö, joka kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai antaa siinä tarkoitetuista seikoista todennäköisesti virheellisen tiedon, jos kiinniottaminen on välttämätöntä henkilöllisyyden selvittämiseksi. Kiinni otettu on päästettävä vapaaksi heti, kun tarvittavat tiedot on saatu, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua kiinniottamisesta.

2 §

Kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi

Poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni henkilö hänen suojaamisekseen henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta tai terveyttä välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta, jos henkilö ei kykene pitämään huolta itsestään eikä vaaraa voida muuten poistaa tai henkilöstä huolehtia muilla keinoin.

Jos 1 momentin mukaan kiinni otettu on alle 18-vuotias, hänet on viipymättä luovutettava huoltajalleen tai, jollei se ole mahdollista, lastensuojeluviranomaiselle. Muun kiinni otetun on annettava poistua heti, kun kiinniottamisen tarve on lakannut, kuitenkin viimeistään 24 tunnin

kuluttua kiinniottamisesta. Henkilö, jota ei ole päästetty vapaaksi kello 20:een mennessä, saadaan kuitenkin pitää kiinniotettuna seuraavaan aamuun kello 8:aan saakka, jos siihen on henkilön hengen tai terveyden suojaamiseksi, asunnon tai yösijan puuttumisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä erityistä aihetta.

Päihtyneenä kiinni otetun säilössä pitämistä säädetään päihtyneiden käsittelystä annetussa laissa (461/1973). Ilmeisesti mielisairaana henkilön hoitoon toimittamisesta ja muusta virkaavusta sellaista henkilöä koskevassa asiassa säädetään mielenterveyslaissa (1116/1990).

3 §

Etsintäkuulutetun kiinniottaminen

Poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni etsintäkuulutettu, joka toimivaltaisen viranomaisen antaman kuulutuksen mukaan on vangittava tai otettava säilöön.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu etsintäkuulutettu on velvollinen poliisimiehen kehoituksesta saapumaan poliisiasemalle tai muuhun paikkaan, jossa etsintäkuulutuksen mukaiset toimenpiteet voidaan suorittaa. Jollei hän noudata kehoitusta tai jos on todennäköistä, että hän pyrkii välttämään etsintäkuulutuksessa mainitun toimenpiteen, poliisimiehellä on oikeus ottaa hänet kiinni kuulutuksessa mainitun toimenpiteen suorittamiseksi.

Etsintäkuulutettu on, jollei etsintäkuulutuksen edellyttämien toimenpiteiden kestoajasta laissa toisin säädetä, velvollinen olemaan toimenpiteiden suorittamiseksi saapuvilla enintään kuusi tuntia kiinniottamisesta.

4 §

Etsintä henkilön kiinniottamiseksi

Poliisimiehellä on oikeus tämän lain 6 luvussa tarkoitettuun poliisitutkintaan noudettavan henkilön löytämiseksi toimittaa kotietsintä tai paikanetsintä siten kuin pakkokeinolain 8 luvussa säädetään.

Etsinnästä päättää päällystöön kuuluva poliisimies. Muu poliisimies voi ilman päällystöön kuuluvan poliisimiehen päätöstä toimittaa etsinnän silloin, kun sen välitön toimittaminen on asian kiireellisyyden vuoksi välttämätöntä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös poliisin muulle viranomaiselle antamaa laissa säädettyä virka-apua henkilön kiinniottamiseksi. Tällaisesta etsinnästä päättää päällystöön kuuluva poliisimies.

5 §

Kotirauhan ja julkisrauhan suojaaminen

Poliisimiehellä on oikeus rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssä tarkoitetun kotirauhan tai saman luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisrauhan suojaaman tilan tai muun paikan haltijan tai tämän edustajan pyynnöstä poistaa henkilö, joka ilman laillista oikeutta tunkeutuu, menee salaa tai toista harhauttamalla taikka kätkeytyy sinne tai jättää noudattamatta käskyn poistua sieltä.

Poliisimiehellä on oikeus poistaa 1 momentissa tarkoitettusta tilasta tai muusta paikasta siellä luvallisesti oleskeleva henkilö, jos tämä häiritsee muiden henkilöiden kotirauhaa tai julkisrauhaa taikka aiheuttaa siellä muulla tavoin huomattavaa häiriötä ja on perusteltua syytä epäillä, että häirintä toistuu.

Jos poistamisella ei todennäköisesti voitaisi estää häiriön toistumista, poliisimiehellä on oikeus ottaa häiritsijä kiinni ja pitää tämä säilössä. Kiinni otettua saa pitää säilössä vain niin kauan kuin häiriön toistuminen on todennäköistä, kuitenkin enintään 12 tuntia kiinniottamisesta.

6 §

Sisäänpääsy ja etsintä vaara- ja vahinkotilanteissa

Poliisimiehellä on oikeus päästä kotirauhan tai julkisrauhan suojaamaan tilaan tai muuhun paikkaan tai tilaan tai muuhun paikkaan, johon ei ole yleistä pääsyä, taikka kulkuneuvoon ja

suorittaa siellä tarvittaessa etsintä, jos on perusteltua syytä olettaa, että:

1) henkeä, terveyttä tai henkilökohtaista vaurautta vaarantava tai huomattavaa omaisuus- tai ympäristövahinkoa aiheuttava teko tai tapahdus on välittömästi uhkaamassa tai käynnissä;

2) joku on jo tapahtuneen rikoksen tai onnettomuuden taikka muun vastaavan syyn vuoksi välittömän avun tarpeessa; tai

3) etsinnässä löytyy kuollut henkilö.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön vaaran tai vahingon estämiseksi taikka räjähdysaineiden, aseiden tai muiden vaarallisten aineiden ja esineiden etsimiseksi ja haltuun ottamiseksi.

Muissa kuin kiireellisissä tilanteissa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan pääseminen edellyttää päällystöön kuuluvan poliisimiehen määräystä.

7 §

Toimenpiteiden suorittaminen

Edellä 4—6 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa saadaan huone, säilytyspaikka tai muu vastaava toimenpiteen kohde tarvittaessa avata voimakeinoja käyttäen. Toimenpiteen päätyttyä sen kohde on sopivalla tavalla suljettava. Mainittujen pykälien nojalla suoritetuista toimenpiteistä on laadittava pöytäkirja tai tehtävä vastaava merkintä muuhun asiakirjaan.

8 §

Paikan ja alueen eristäminen

Poliisimiehellä on oikeus eristää, sulkea tai tyhjentää yleisesti käytetty paikka tai alue taikka kieltää tai rajoittaa liikkumista, jos se on tarpeen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, poliisitutkinnan turvaamiseksi taikka onnettomuuspaikalla suoritettavien toimenpiteiden, toimenpiteen kohteena olevan henkilön yksityisyyden tai vaaraan joutuneen omaisuuden suojaamiseksi.

Poliisimiehellä on oikeus päällystöön kuuluvan poliisimiehen määräyksestä ja kiireellisessä tapauksessa ilman määräystäkin eristää tai tyhjentää kotirauhan tai julkisrauhan suojaama alue, jos se on välttämätöntä henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi eikä alueella olevia voida muuten suojata.

Poliisin oikeudesta antaa yleisen kokouksen järjestämispaikkaa koskevia määräyksiä säädetään kokoontumislain (530/1999) 10 §:ssä.

Poliisimiehellä on oikeus kieltää tai rajoittaa esineiden siirtämistä taikka määrätä esine siirrettäväksi yleisesti käytetyllä paikalla tai alueella, jos se on tarpeen poliisitutkinnan turvaamiseksi. Vastaava oikeus poliisimiehellä on myös kotirauhan suojaamalla alueella, jos toimenpide on tarpeen henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka omaisuuden suojaamiseksi.

9 §

Väkijoukon hajottaminen

Poliisimiehellä on oikeus määrätä väkijoukko hajaantumaan tai siirtymään, jos kokoontuminen vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai on esteenä liikenteelle. Sama oikeus poliisimiehellä on, jos väkijoukossa olevat uhkaustensa tai muun käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti syyllistyisivät henkeen, terveyteen, vapauteen, kotirauhaan tai omaisuuden kohdistuvaan rikokseen. Jollei hajaantumis- tai siirtymismääräystä noudateta, poliisimiehellä on oikeus hajottaa väkijoukko voimakeinoin sekä ottaa niskoitteleva henkilö kiinni. Poliisin tulee mahdollisuuksien mukaan rajata toimenpiteensä koskemaan niitä henkilöitä, joiden menettelystä väkijoukon hajottamisen tai siirtämisen tarve aiheutuu.

Kiinni otettu on päästettävä vapaaksi heti, kun tehtävän tarkoitus on saavutettu, kuitenkin viimeistään 12 tunnin kuluttua kiinniottamisesta.

Yleisen kokouksen keskeyttämisestä ja päättämisestä säädetään kokoontumislain 21 §:ssä sekä yleisötilaisuuden estämisestä, keskeyttämisestä ja päättämisestä saman lain 22 §:ssä.

10 §

Rikoksilta ja häiriöiltä suojaaminen

Poliisimiehellä on oikeus poistaa paikalta henkilö, jos hänen uhkaustensa tai muun käyttäytymisensä perusteella on perusteltua syytä olettaa tai hänen aikaisemman käyttäytymisensä perusteella on todennäköistä, että hän syyllistyi si henkeen, terveyteen, vapauteen, kotirauhaan tai omaisuuteen kohdistuvaan rikokseen taikka aiheuttaisi huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Henkilö voidaan ottaa kiinni, jos paikalta poistaminen on todennäköisesti riittämätön toimenpide eikä rikosta voida muuten estää taikka häiriötä tai vaaraa muuten poistaa. Kiinni otettu voidaan pitää säilössä niin kauan kuin on todennäköistä, että hän syyllistyy 1 momentissa tarkoitettuun rikokseen taikka aiheuttaa häiriötä tai vaaraa, kuitenkin enintään 24 tuntia kiinniottamisesta.

Poliisimies voi suojella henkilöä tai vartioida paikkaa 1 momentissa tarkoitetun rikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi.

11 §

Kulkuneuvon pysäyttäminen ja siirtäminen

Poliisimiehellä on oikeus määrätä kulkuneuvo pysäytettäväksi, siirtää kulkuneuvo tai määrätä se siirrettäväksi, jos se on perusteltua poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi.

Tieliikenteen valvonnasta säädetään tieliikennelaissa (267/1981) ja ilma-aluksen määräämisestä laskeutumaan ilmailulaissa (1194/2009).

12 §

Turvallisuustarkastus

Poliisimiehellä on oikeus kiinniottamisen, pidättämisen, vangitsemisen, säilöön ottamisen ja muun henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa, mitä henkilöllä on vaatteissaan tai muuten yllään taikka

mukanaan olevissa tavaroissa sen varmistamiseksi, ettei tällä ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla hän voi vaarantaa säilyttämisensä taikka aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille. Poliisimies voi virkatehtävän suorittamisen yhteydessä tehdä henkilölle tarkastuksen tällaisten esineiden tai aineiden löytämiseksi muussakin tapauksessa, jos se perustellusta syystä on tarpeen poliisimiehen työturvallisuuden ja virkatehtävän suorittamisen varmistamiseksi.

Henkilö tai hänen mukanaan olevat tavarat voidaan vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa myös hänen tunnistamistaan varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi.

Poliisimiehellä on tilanteen vaatimin tavoin ja edellyttämässä laajuudessa oikeus tarkastaa oikeudenkäyntiin sekä erityistä suojelua edellyttävään kokoukseen, yleisötilaisuuteen tai muuhun vastaavaan tilaisuuteen tai tilaisuuden osallistujien majoitustiloihin saapuva tai sieltä poistuva taikka tilaisuuden järjestämispaikan tai majoitustilojen välittömässä läheisyydessä oleva henkilö ja hänen mukanaan olevat tavarat sen varmistamiseksi, ettei henkilöllä ole hallussaan sellaisia esineitä tai aineita, joilla voidaan aiheuttaa vaaraa tilaisuuteen osallistuvien tai majoitustiloissa olevien tai muiden henkilöiden turvallisuudelle. Poistuvan henkilön tarkastaminen edellyttää tilaisuudessa tai majoitustiloissa järjestyshäiriönä tai muuten ilmennyttyä erityistä syytä.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitetut vaaralliset esineet tai aineet on tarvittaessa otettava pois tarkastettavalta. Pois on otettava myös esineet tai aineet, joiden hallussapito on muuten lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen nojalla kielletty.

13 §

Turvallisuustarkastuksen toimittaminen

Turvallisuustarkastus toimitetaan käsin tunustelemalla, koulutettua koiraa käyttäen, metallinilmaisinta tai muuta vastaavaa teknistä laitetta käyttäen taikka muulla niihin rinnastettavalla tavalla.

Tarkastuksella ei saa puuttua tarkastettavan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen enempää kuin tehtävän suorittamiseksi on välttämätöntä. Tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

14 §

Vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotto

Sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, poliisimiehellä on oikeus ottaa tilapäisesti poliisin haltuun räjähdysaineet ja muut vaaralliset esineet tai aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielen-tilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Poliisin haltuun otetaan myös vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti hallussa pidetyt räjähdysaineet, joista niiden hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa poliisille ja jotka tämä luovuttaa poliisin haltuun.

Koko esineen sijasta saadaan ottaa haltuun sellainen esineeseen kuuluva tai siihen liittyvä osa, jonka poistamisella 1 momentissa tarkoitettua vaaran aiheuttaminen voidaan estää.

Omaisuuksien haltuunotosta on laadittava pöytäkirja tai tehtävä vastaava merkintä muuhun asiakirjaan.

Ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten haltuunotosta säädetään ampuma-aselaisissa (1/1998).

15 §

Haltuun otetun omaisuuden käsittely

Poliisin haltuun 12 §:n 4 momentin tai 14 §:n 1 momentin nojalla otetut vaaralliset esineet ja aineet on palautettava haltijalle viipymättä ja viimeistään 14 vuorokauden kuluessa, jollei sitä ennen ryhdytä hallussapitoa koskevan luvan peruuttamiseen taikka 2 tai 3 momentissa tai pakkokeinolaain 7 luvussa tarkoitettuun toimenpiteeseen. Poliisin haltuun tämän luvun 14 §:n 2 mo-

mentin nojalla otettu esineeseen kuuluva tai siihen liittyvä osa on aina palautettava, jollei kysymyksessä olevaa esinettä kokonaisuudessaan oteta sitä ennen 14 §:n 1 momentin nojalla poliisin haltuun.

Poliisin haltuun 14 §:n 1 momentin nojalla otettu esine tai aine, jota ei voida vaaratta palauttaa haltijalleen tai omistajalleen, voidaan omistajan suostumuksella myydä tai luovuttaa sen hallussapitoon oikeutetulle henkilölle. Jollei tämä ole mahdollista, omaisuus voidaan myydä omistajan lukuun julkisella huutokaupalla.

Jollei esinettä tai ainetta voida vaaratta palauttaa, myydä tai luovuttaa siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään tai jos kysymys on vähäarvoisesta esineestä tai aineesta, päällystään kuuluva poliisimies voi määrätä esineen tai aineen hävitettäväksi.

Omistajalle ja haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen myymistä tai hävittämistä, jollei kysymys ole vähäarvoisesta omaisuudesta. Myymisestä ja hävittämisestä on laadittava pöytäkirja tai tehtävä vastaava merkintä muuhun asiakirjaan.

16 §

Eläimen kiinniottaminen ja lopettaminen

Poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni ja viemisijaisena keinona lopettaa eläin, joka aiheuttaa vaaraa ihmisen hengelle tai terveydelle tai huomattavaa vahinkoa omaisuudelle taikka vakavasti vaarantaa liikennettä. Eläin saadaan lopettaa myös, jos sen hengissä pitäminen olisi ilmeistä julmuutta sitä kohtaan.

17 §

Voimakeinojen käyttö

Poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus vastarinnan murtamiseksi, henkilön paikalta poistamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, esteen poistamiseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi

käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Poliisimiehellä on virantoimituksessa lisäksi oikeus hätävarjeluun siten kuin rikoslain 4 luvun 4 §:ssä säädetään. Tällaisessa hätävarjelussa poliisimies toimii virkavastuulla. Arvioitaessa hätävarjeluun puolustettavuutta on otettava huomioon poliisimiehelle koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset.

Sillä, joka poliisimiehen pyynnöstä tai tämän suostumuksella tilapäisesti avustaa poliisimiestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen apuun voimakeinojen käytössä erityäin tärkeän ja kiireellisen poliisin virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus poliisimiehen ohjauksessa sellaisten voimakeinojen käyttämiseen, joihin poliisimies toimivaltansa nojalla hänet valtuuttaa.

Poliisilla on oikeus puolustusvoimien avustuksella käyttää sotilaallisia voimakeinoja terrorismirikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi sen mukaan kuin puolustusvoimien virkavastuusta poliisille annetussa laissa (781/1980) säädetään.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä sekä hätävarjeluun liioittelusta rikoslain 4 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

18 §

Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen

Jos virkatehtävää suoritettaessa on syytä epäillä kohdattavan vastarintaa tai rikoslain 4 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeudeton hyökkäys, voimakeinojen käyttöön on varauduttava sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Virkatehtävän kohteena olevaa henkilöä on varoitettava mahdollisuudesta joutua voimakeinojen käytön kohteeksi, jos varoittaminen on

mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Varoittaminen on tehtävä tarkoitukseen soveltuvalla ymmärrettävällä tavalla.

19 §

Ampuma-aseen käyttö

Ampuma-asetta voidaan käyttää vain silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi. Ampuma-asetta ei saa käyttää väkijoukon hajottamiseksi, ellei ampuma-aseella käytetä kaasupatruunoita tai muita vastaavia ammuksia niistä erikseen annettujen määräysten mukaisesti.

Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan ampuma-aselain 2 §:ssä tarkoitetun ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseen esille ottaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen eivät ole ampuma-aseen käyttöä.

Ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta päättää päällystöön kuuluva poliisimies, jos se tilanteen kiireellisyys huomioon ottaen on mahdollista.

20 §

Sitominen

Virkatehtävän kohteena olevan henkilön liikuma- tai toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos rajoittaminen on välttämätöntä virkatehtävän suorittamisen yhteydessä henkilön karkaamisen estämiseksi, väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi tai uhkaavan väkivallan torjumiseksi.

Liikkuma- tai toimintavapauden rajoittamista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Rajoittaminen ei saa aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa tai tarpeetonta kipua.

Poliisin säilyttämien kiinni otettujen ja tutkintavankien sitomisesta säädetään poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) 11 luvun 2 §:ssä ja tutkintavankeuslain (768/2005) 13 luvun 2 §:ssä.

21 §

Rajatarkastus ja tullitoimenpiteet

Poliisimiehellä on oikeus rajatarkastustehdä suorittaa rajavartiolaissa (578/2005) tarkoitettu rajatarkastus rajanylityspaikalla tai muussa rajavartiolain 14 §:ssä säädettyssä paikassa mainitun lain 28 ja 29 §:ssä säädettyin toimivaltuuksin.

Poliisimiehellä on laittomasti valmistetun, maahantuodun tai hallussa pidetyn esineen tai aineen takavarikoimiseksi oikeus tullilain (1466/1994) mukaisiin tullitoimenpiteisiin mainitun lain 14 §:ssä säädettyin toimivaltuuksin. Jos tullitoimenpiteen suorittaminen edellyttää henkilönkatsastuksen tai muun kuin henkilön matkatavaroihin tai päällysvaatteisiin kohdistuvan tarkastuksen toteuttamista esitutkintaa suorittamatta, tällaisen toimenpiteen suorittamisessa noudatetaan, mitä tullilain 15 §:ssä säädetään. Toimenpiteestä päättää kuitenkin päällystään kuuluva poliisimies.

22 §

Vieraan valtion virkamiehen toimivalta

Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla tehdyn sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen (*Schengenin yleissopimus*) 41 artiklassa tarkoitettulla Schengenin säännöstöä soveltavan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus maansa alueella verekseltä tai pakenemasta tavatun rikosten tekijän takaa-ajoon Suomen alueella samoin kuin kiinniottoon ja turvallisuustarkastukseen Suomen alueella siten kuin Suomea velvoittavassa Schengenin säännöstössä määrätään. Kulkuneuvon pysäyttämiseen ja turvallisuustarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä 11 §:n 1 momentissa säädetään kulkuneuvon pysäyttämises-

tä, 12 §:n 1 momentissa tarkastuksesta henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä ja 12 §:n 4 momentissa vaarallisten esineiden ja aineiden poisottamisesta.

Oikeus voimakeinoin tapahtuvaan verekseltä tavatun tai pakenevan kiinniottoon on kuitenkin vain, jos kiinni otettava vastarintaa tekemällä koettaa välttää kiinnijoutumisen eikä suomalaisen toimivaltaisen virkamiehen apua kiinniottoon ole viipymättä saatavilla. Voimakeinojen käytön edellytyksistä ja käytöstä on lisäksi voimassa, mitä muualla tässä laissa ja rikoslaissa säädetään.

Kiinniottamisen perustuessa 1 momenttiin kiinni otettu on viipymättä luovutettava kiinniottamispaikkakunnan poliisilaitokselle, jolle on myös ilmoitettava Suomen alueella tehdyistä muista toimenpiteistä ja niiden seurauksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua toimivaltaisen virkamiehen toimenpiteistä aiheutuneen vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä 8 luvussa säädetään vahingonkorvausvastuusta.

3 luku

Turvataarkastus poliisin toimitiloissa

1 §

Turvataarkastus

Poliisilaitoksissa ja muissa poliisin toimitiloissa voidaan järjestää turvataarkastuksia turvallisuudesta huolehtimiseksi, järjestyksen turvaamiseksi ja omaisuuden suojelemiseksi.

Turvataarkastuksesta päättää poliisiyksikön päällikkö.

Turvataarkastuksessa voidaan tarkastaa poliisin toimitiloihin saapuvat ja siellä olevat henkilöt sekä heillä mukanaan olevat tavarat. Poliisiyksikön päällikkö päättää, missä laajuudessa turvataarkastus järjestetään.

Turvataarkastuksen voi suorittaa poliisimies taikka muu poliisin palveluksessa oleva tai poliisin hyväksymä tähän tehtävään koulutettu henkilö (*turvataarkastaja*).

Turvatarkastus on suoritettava niin, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle.

2 §

Turvatarkastuksen suorittaminen

Turvatarkastajalla on oikeus metallinilmaisinta tai muuta sellaista teknistä laitetta käyttäen tarkastaa poliisin toimitiloihin saapuva tai siellä oleva henkilö ja hänen mukanaan olevat tavarat sen selvittämiseksi, ettei hänellä ole mukanaan esinettä tai ainetta, jolla voidaan aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle tai järjestykselle taikka jota voidaan käyttää omaisuuden vahingoittamiseen. Turvatarkastajalla on oikeus tarkastaa henkilön mukana olevat tavarat myös muulla tavoin.

Jos turvatarkastuksen perusteella tai muutoin on perusteltua syytä epäillä, että henkilöllä on mukanaan 1 momentissa tarkoitettu esine tai aine, henkilö voidaan tarkastaa esineen tai aineen löytämiseksi. Tällaisen tarkastuksen suorittavan turvatarkastajan tulee olla samaa sukupuolta kuin tarkastettava.

3 §

Turvatarkastuksessa löydettyjen esineiden haltuotto

Turvatarkastajalla on oikeus ottaa pois tarkastuksessa tai muuten löydetty esine tai aine, jota tarkoitetaan 2 §:ssä tai jonka hallussapito on muuten lain tai sen nojalla annetun määräyksen nojalla kielletty. Pois otetut esineet ja aineet on, jollei siihen ole lain mukaan estettä, palautettava tarkastetulle hänen poistuessaan poliisin toimitiloista.

4 §

Voimakeinojen käyttö turvatarkastuksessa

Jos joku kieltäytyy turvatarkastustoimenpiteestä, turvatarkastaja voi poistaa hänet poliisin toimitiloista. Turvatarkastaja voi tarvittaessa käyttää henkilön poistamiseksi toimi-

tiloista sellaisia voimakeinoja, joita henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina. Muu kuin poliisimies tai poliisin palveluksessa oleva virkamies ei kuitenkaan saa käyttää voimakeinoja henkilön poistamiseksi poliisin toimitiloista, ellei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

4 luku

Tekninen valvonta ja tiedonsaantioikeudet

1 §

Tekninen valvonta ja sen edellytykset

Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa ajoneuvoihin, ajoneuvojen kuljettajiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista.

Poliisi saa siitä ennalta ilmoitettuaan suorittaa yleisellä paikalla tai yleisellä tiellä teknistä valvontaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, rikosten ennalta estämiseksi, rikoksesta epäillyn tunnistamiseksi sekä erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi.

2 §

Tietojen saanti viranomaiselta

Poliisilla on päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista poliisille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa nimenomaisesti kielletty tai rajoitettu.

Poliisilla on päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä ajo-oikeuden, ampuma-aseluvan tai muun sellai-

sen luvan voimassaolon harkitsemiseksi luvan haltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja salassapitovelvollisuuden estämättä, jos voidaan perustellusti olettaa, että luvan haltija ei enää täytä luvan saannin edellytyksiä.

Edellä 2 momentin perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja saa käyttää vain luvan haltijan luotettavuuden, sopivuuden taikka luvan voimassaolon muun edellytyksen tai lupaan sisältyvän ehdon täyttymisen arvioimiseksi.

3 §

Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

Poliisilla on päällystään kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi tarvittavia tietoja yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yritys-, pankki- tai vakuutussalaisuuden estämättä. Poliisilla on sama oikeus saada 6 luvussa tarkoitettussa poliisitutkinnassa tarvittavia tietoja, jos tärkeä yleinen tai yksityinen etu sitä vaatii.

Poliisilla on yksittäistapauksessa oikeus pyynnöstä saada teleyritykseltä ja yhteisötilaaljalta yhteystiedot sellaisesta teleosoitteesta, jota ei mainita julkisessa luettelossa, taikka teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöivät tiedot, jos tiedot ovat tarpeen poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi. Poliisilla on vastaava oikeus saada postitoimintaa harjoittavalta yhteisöltä jakeluosoitetietoja.

Poliisilla on oikeus saada tietoja lupahallintoa varten yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä siten kuin 2 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala ja määritelmät

Tässä luvussa säädetään telekuuntelun, tietojen hankkimisen telekuuntelun sijasta, televalvonnan, tukiasematietojen hankkimisen, suunnitelmallisen tarkkailun, peitellyn tiedonhankinnan, teknisen tarkkailun (tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta ja tekninen laitetarkkailu), teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisen, peitetoiminnan, valeoston, tietolähdetoiminnan ja valvotun läpilaskun käyttämisestä rikoksen estämiseen, paljastamiseen tai vaaran torjumiseen. Näitä tiedonhankintakeinoja voidaan käyttää salassa niiden kohteilta.

Rikoksen estämisellä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tavoitteena on estää rikos, sen yritys tai valmistelu, kun henkilön toiminnasta tehtyjen havaintojen tai siitä muuten saatujen tietojen vuoksi voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän rikokseen, taikka keskeyttää jo aloitetun rikoksen tekeminen tai rajoittaa siitä välittömästi aiheutuvaa vahinkoa tai vaaraa.

Rikoksen paljastamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tavoitteena on selvittää, onko esitutkinnan aloittamiselle esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustetta, kun henkilön toiminnasta tehtyjen havaintojen tai siitä muuten saatujen tietojen vuoksi voidaan olettaa, että rikos on tehty.

Mitä tässä luvussa säädetään poliisin tai poliisimiehen oikeudesta käyttää salaisia tiedonhankintakeinoja, koskee telekuuntelua, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, peitetoimintaa, valeostoa ja tietolähteen ohjattua käyttöä lukuun ottamatta lisäksi rajavartio-, tulli- ja sotilasviranomaisia sen mukaan kuin siitä laissa erikseen säädetään.

Salaisten pakkokeinojen käytöstä rikosten esitutkinnassa säädetään pakkokeinolain 10 luvussa.

2 §

Salaisten tiedonhankintakeinojen käytön edellytykset

Salaisen tiedonhankintakeinon käytön yleisenä edellytyksenä on, että sillä voidaan olettaa saatavan rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi taikka vaaran torjumiseksi tarvittavia tietoja.

Sen lisäksi, mitä salaisten tiedonhankintakeinojen käytön erityisistä edellytyksistä jäljempänä säädetään, telekuuntelua, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, suunnitelmallista tarkkailua, teknistä kuuntelua, teknistä katselua, henkilön teknistä seuranta, teknistä laitetarkkailua, peitetoimintaa, valeostoa, tietolähteen ohjattua käyttöä ja valvottua läpilaskua saadaan käyttää vain, jos niillä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen estämiselle tai paljastamiselle. Peitetoiminnan ja valeoston käyttäminen edellyttää lisäksi, että se on välttämätöntä rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi.

Salaisen tiedonhankintakeinon käyttö on lopetettava ennen päätöksessä mainitun määräjän päättymistä, jos käytön tarkoitus on saatutettu tai sen edellytyksiä ei enää ole.

3 §

Salainen tiedonhankinta rikoksen paljastamiseksi

Tässä luvussa säädettyjä keinoja saadaan käyttää seuraavien rikosten paljastamisessa:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen;
- 2) sotaan yllyttäminen;
- 3) maanpetos, törkeä maanpetos;
- 4) vakoilu, törkeä vakoilu;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastaminen;
- 6) luvaton tiedustelutoiminta;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai mainitun pykälän 2 momentissa tar-

koitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävä rikos;

- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu;
- 9) terroristiryhmän johtaminen;
- 10) terroristiryhmän toiminnan edistäminen;
- 11) koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten;
- 12) värväys terrorismirikoksen tekemiseen;
- 13) terrorismin rahoittaminen.

4 §

Salaisen tiedonhankinnan jatkaminen rikoksen selvittämiseksi

Jos rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi aloitetun salaisen tiedonhankinnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä tiedonhankinnan kohteena oleva rikos tehdyksi, tiedonhankintaa saadaan kuitenkin jatkaa rikoksen selvittämiseksi tämän luvun nojalla annetun luvan nojalla kolme vuorokautta, enintään kuitenkin luvan voimassaoloajan. Jos rikoksen selvittämiseksi on tarpeen käyttää pakkokeinolain 10 luvussa tarkoitettua salaista pakkokeino, asia on saatettava mainitun ajan kuluessa sen viranomaisen ratkaistavaksi, joka on toimivaltainen päättämään kysymyksessä olevan pakkokeinon käytämisestä.

Tiedonhankinta televerkoista

5 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

Telekuuntelulla tarkoitetaan viestintämarkkinalaissa (393/2003) tarkoitettua yleisen viestintäverkon tai siihen liitetyn viestintäverkon kautta teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen vastaanotettavan taikka siitä lähetetyn viestin kuuntelua, tallentamista ja muuta käsittelyä viestin sisällön ja siihen liittyvien 8 §:ssä tarkoitettujen tunnistamistietojen selvittämiseksi. Telekuuntelua saadaan kohdistaa vain siltä henkilöltä lähtöisin olevaan tai sellaiselle henkilölle tarkoitettuun viestiin, jonka voidaan perustel-

lusti olettaa syyllistyvän 2 momentissa mainittuun rikokseen.

Poliisille voidaan antaa lupa telekuunteluun rikoksen estämiseksi, jos telekuuntelun kohteena olevan henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamiseen;
- 2) sotaan yllyttämiseen;
- 3) maanpetokseen, törkeään maanpetokseen;
- 4) vakoiluun, törkeään vakoiluun;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastamiseen;
- 6) luvattomaan tiedustelutoimintaan;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettuun terroristisessa tarkoituksessa tehtävään rikokseen;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun;
- 9) terroristiryhmän johtamiseen;
- 10) terroristiryhmän toiminnan edistämiseen;
- 11) koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten;
- 12) värväykseen terrorismirikoksen tekemiseen; tai
- 13) terrorismin rahoittamiseen.

Poliisille voidaan lisäksi antaa lupa telekuunteluun, jos se on välttämätöntä henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi.

6 §

Tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta

Jos on todennäköistä, että 5 §:ssä tarkoitettua viestiä ja siihen liittyviä tunnistamistietoja ei ole enää saatavissa telekuuntelulla, poliisille voidaan antaa rikoksen estämiseksi lupa tietojen hankkimiseen teleyrityksen tai yhteisötilaajan hallusta 5 §:ssä säädettyillä edellytyksillä.

Jos tietojen hankkiminen kohdistetaan viestin sisällön selvittämiseksi telepäätelaitteeseen välittömästi yhteydessä olevaan viestin lähettämiseen ja vastaanottamiseen soveltuvaan henkilökohtaiseen tekniseen laitteeseen tai tällaisen laitteen ja telepäätelaitteen väliseen yhteyteen,

poliisille voidaan antaa rikoksen estämiseksi lupa tietojen hankkimiseen telekuuntelun sijasta, jos 5 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät.

7 §

Telekuuntelusta ja muusta vastaavasta tietojen hankkimisesta päättäminen

Tuomioistuin päättää telekuuntelusta ja tietojen hankkimisesta telekuuntelun sijasta pakkokeinolain 2 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun poliisimiehen (*pidättämiseen oikeutettu poliisimies*) vaatimuksesta.

Lupa voidaan antaa enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Telekuuntelua ja telekuuntelun sijasta toimitettavaa tietojen hankkimista koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen oletettu teko aika;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja telekuuntelun edellytykset perustuvat;
- 4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;
- 5) toimenpiteen kohteena oleva teleosoite tai telepäätelaitte;
- 6) telekuuntelun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;
- 7) mahdolliset telekuuntelun ja muun vastaavan tietojen hankkimisen rajoitukset ja ehdot.

8 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Televalvonnalla tarkoitetaan tunnistamistietojen hankkimista viestistä, joka on lähetetty 5 §:ssä tarkoitettuun viestintäverkkoon kytketystä teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta taikka vastaanotettu tällaiseen osoitteeseen tai laitteeseen, sekä teleosoitteen tai telepäätelaitteen sijaintitiedon hankkimista taikka osoitteen tai laitteen käytön tilapäistä estämistä. *Tunnistamistiedolla* tarkoitetaan sähköisen viestinnän

tietosuojalain (516/2004) 2 §:n 8 kohdassa tarkoitettua tilaajaan tai käyttäjään yhdistettävissä olevaa viestiä koskevaa tietoa, jota viestintäverkoissa käsitellään viestien siirtämiseksi, jakelemiseksi tai tarjolla pitämiseksi.

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa sellaisen henkilön hallussa olevan tai oletettavasti muuten käyttämän teleosoitteen tai telepäätelaitteen televalvontaan, jonka lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;

3) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön tai paritukseen;

4) huumausainerikokseen;

5) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun; taikka

6) törkeään tulliselvitysrikokseen.

Poliisilla on oikeus televalvontaan 2 momentin estämättä, jos sen välitön toteuttaminen on välttämätöntä henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi.

Poliisilla on oikeus lyhytaikaisesti estää teleosoitteiden tai telepäätelaitteiden käyttö tietyllä alueella. Toimenpiteen käytön on oltava välttämätön henkeä tai terveyttä uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi, eikä sillä saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

Poliisille voidaan antaa lupa kuolemansyyn selvittämisestä annetussa laissa (459/1973) tarkoitetussa kuolemansyyn selvittämisessä vainajan hallussa olleen teleosoitteen tai telepäätelaitteen televalvontaan, jos toimenpiteellä voidaan perustellusti olettaa saatavan kuolemansyyn selvittämisessä tarvittavia tietoja.

Tietojen luovuttamisesta hätäilmoituksia vastaanottaville viranomaisille säädetään sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 §:ssä.

9 §

Televalvonta teleosoitteen tai telepäätelaitteen haltijan suostumuksella

Poliisi saa kohdistaa rikoksen estämiseksi televalvontaa henkilön suostumuksella tämän hallinnassa olevaan teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, kun jonkun voidaan lausumiensa tai muun käyttäytymisensä perusteella perustellusti olettaa syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;

2) rikokseen, jonka johdosta teleosoite tai telepäätelaitte on oikeudettomasti toisen hallussa;

3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtävään lähestymiskiellon rikkomiseen, rikoslain 17 luvun 13 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun ilkivaltaan tai mainitun lain 24 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun kotirauhan rikkomiseen;

4) muuhun kuin 3 kohdassa tarkoitettuun telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtävään rikokseen; tai

5) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön.

10 §

Televalvonnasta päättäminen

Tuomioistuimien päätää 8 §:n 2 ja 5 momentissa sekä 9 §:n 1, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettua televalvonnasta sekä televalvonnasta 3 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta.

Jos 1 momentissa tarkoitettua muuta kuin 3 §:n nojalla suoritettavaa televalvontaa koskeva asia ei siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu poliisimies saa päättää televalvonnasta siihen asti, kunnes tuomioistuin on ratkaissut luvan myöntämistä koskevan vaatimuksen. Asia on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua keinon käytön aloittamisesta.

Keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai liikuvan poliisin päällikkö taikka poliisilaitoksen päällikkö päättää 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua televalvonnasta. Jos asia ei muussa kuin 3 §:ssä tarkoitettussa asiassa siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu poliisimies saa päättää televalvonnasta siihen asti, kunnes keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai liikuvan poliisin päällikkö taikka poliisilaitoksen päällikkö on ratkaissut luvan myöntämistä koskevan asian. Asia on saatettava mainitun poliisimiehen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua keinon käytön aloittamisesta.

Pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää 8 §:n 3 momentissa ja 9 §:n 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua televalvonnasta.

Lupa voidaan antaa enintään kuukaudeksi kerrallaan. Se voidaan myöntää koskemaan myös päätöstä edeltänyttä tiettyä aikaa, joka voi olla kuukautta pidempi.

Televalvontaa koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen tekoaika;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja televalvonnan edellytykset perustuvat;
- 4) suostumus, jos se on televalvonnan käytön edellytys;
- 5) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;
- 6) toimenpiteen kohteena oleva teleosoite tai telepäätelaitte;
- 7) televalvonnan suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;
- 8) mahdolliset televalvonnan rajoitukset ja ehdot.

11 §

Tukiasematietojen hankkiminen ja sen edellytykset

Tukiasematietojen hankkimisella tarkoitetaan tiedon hankkimista tietyn tukiaseman kautta te-

lejärjestelmään kirjautuneista tai kirjautuvista telepäätelaitteista ja teleosoitteista.

Poliisille voidaan antaa lupa 8 §:n 2 momentissa tarkoitettun rikoksen estämiseksi merkityksellisten tukiasematietojen hankkimiseen.

Poliisilla on lisäksi oikeus tukiasematietojen hankkimiseen, jos se on välttämätöntä henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi.

12 §

Tukiasematietojen hankkimisesta päättäminen

Tuomioistuimien päättää tukiasematietojen hankkimisesta pidättämiseen oikeutettun poliisimiehen vaatimuksesta. Jos asia ei siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu poliisimies saa päättää tukiasematietojen hankkimisesta siihen asti, kunnes tuomioistuimien on ratkaissut luvan myöntämistä koskevan vaatimuksen. Asia on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua keinon käytön aloittamisesta.

Lupa annetaan tietyksi ajanjaksoksi.

Tukiasematietojen hankkimista koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen tekoaika;
- 2) tosiseikat, joihin tukiasematietojen hankkimisen edellytykset perustuvat;
- 3) ajanjakso, jota lupa koskee;
- 4) tukiasema, jota lupa koskee;
- 5) tukiasematietojen hankkimisen suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;
- 6) mahdolliset tukiasematietojen hankkimisen rajoitukset ja ehdot.

Suunnitelmallinen tarkkailu, peitelty tiedonhankinta ja tekninen tarkkailu

13 §

Suunnitelmallinen tarkkailu ja sen edellytykset

Tarkkailulla tarkoitetaan tiettyyn henkilöön salaa kohdistettavaa havaintojen tekemistä tiedonhankintatarkoituksessa.

Suunnitelmallisella tarkkailulla tarkoitetaan muun kuin lyhytaikaisen tarkkailun kohdistamista henkilöön, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän rikokseen.

Poliisi saa rikoksen estämiseksi kohdistaa 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön suunnitelmallista tarkkailua, jos on perusteltua syytä olettaa hänen syyllistyvän rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta, taikka varkauteen tai kätkemisrikokseen.

Tässä pykälässä tarkoitettua tarkkailua ei saa kohdistaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan.

14 §

Suunnitelmallisesta tarkkailusta päättäminen

Pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää suunnitelmallisesta tarkkailusta.

Suunnitelmallista tarkkailua koskeva päätös voidaan tehdä kerrallaan enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Päätös suunnitelmallisesta tarkkailusta on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen tekoaika;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja suunnitelmallinen tarkkailu perustuvat;
- 4) luvan voimassaoloaika;
- 5) suunnitelmallisen tarkkailun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;
- 6) mahdolliset suunnitelmallisen tarkkailun rajoitukset ja ehdot.

15 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Peiteltyllä tiedonhankinnalla tarkoitetaan tiettyyn henkilöön kohdistuvaa lyhytkestoisessa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa tiedonhankin-

taa, jossa poliisimiehen tehtävän salaamiseksi käytetään vääriä, harhauttavia tai peiteltyjä tietoja.

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa rikoksen estämiseksi, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön tai paritukseen;
- 3) huumausainerikokseen;
- 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun;
- 5) törkeään tulliselvitysrikokseen; taikka
- 6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvään varkauteen tai kätkemisrikokseen.

16 §

Peitelystä tiedonhankinnasta päättäminen

Keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai poliisilaitoksen päällikkö taikka tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää peitelystä tiedonhankinnasta.

Päätös peitelystä tiedonhankinnasta on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpide ja sen tavoite riittävästi yksilöityinä;
- 2) peitellyn tiedonhankinnan toteuttava poliisiosasto ja siitä vastaava poliisimies;
- 3) toimenpiteen perusteena oleva rikos;
- 4) peitellyn tiedonhankinnan kohteena oleva henkilö;
- 5) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily perustuu;
- 6) toimenpiteen suunniteltu toteuttamisajan kohta;
- 7) mahdolliset peitellyn tiedonhankinnan rajoitukset ja ehdot.

Päätöstä on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava.

17 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisellä kuuntelulla tarkoitetaan rikoslain 24 luvun 5 §:n estämättä tapahtuvaa tietyn henkilön sellaisen keskustelun tai viestin, joka ei ole ulkopuolisten tietoon tarkoitettu ja johon keskusteluun kuuntelija ei osallistu, kuuntelua, tallentamista ja muuta käsittelyä teknisellä laitteella, menetelmällä tai ohjelmistolla keskustelun tai viestin sisällön tai sen osapuolten taikka 4 momentissa tarkoitettun henkilön toiminnan selvittämiseksi.

Teknistä kuuntelua ei saa kohdistaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan.

Poliisilla on oikeus rikoksen estämiseksi vakituiseen asumiseen käytettävän tilan ulkopuolella olevan henkilön tekniseen kuunteluun. Poliisille voidaan antaa lupa myös viranomaisen tiloissa olevan rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön tekniseen kuunteluun. Kuuntelu voidaan toteuttaa kohdistamalla se tilaan tai muuhun paikkaan, jossa tiedonhankinnan kohteena olevan henkilön voidaan olettaa todennäköisesti oleskelevan tai käyvän.

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikokseen;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun; tai
- 4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

Poliisilla on aina 2 momentin estämättä oikeus tekniseen kuunteluun, jos se on välttämätöntä poliisitoimenpiteen turvalliseksi suorittamiseksi ja toimenpiteen suorittajan, kiinni otettavan tai suojattavan henkilön henkeä tai terveyttä uhkaavan välittömän vaaran torjumiseksi.

18 §

Teknisestä kuuntelusta päättäminen

Tuomioistuin päättää rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön teknisestä kuuntelusta pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta.

Pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää 17 §:n 5 momentissa tarkoitettusta ja muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta teknisestä kuuntelusta.

Lupa voidaan antaa ja päätös tehdä enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Teknistä kuuntelua koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen teko aika;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen kuuntelun edellytykset perustuvat;
- 4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;
- 5) tila tai muu paikka, johon kuuntelu kohdistuu;
- 6) teknisen kuuntelun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;
- 7) mahdolliset teknisen kuuntelun rajoitukset ja ehdot.

19 §

Tekninen katselu ja sen edellytykset

Teknisellä katselulla tarkoitetaan rikoslain 24 luvun 6 §:n estämättä tapahtuvaa tietyn henkilön taikka tilan tai muun paikan tarkkailua tai tallentamista kameralla tai muulla sellaisella paikkaan sijoitetulla teknisellä laitteella, menetelmällä tai ohjelmistolla.

Teknistä katselua ei saa kohdistaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan.

Poliisilla on oikeus rikoksen estämiseksi vakituiseen asumiseen käytettävän tilan ulkopuolella olevan henkilön tekniseen katseluun. Poliisilla on oikeus rikoksen estämiseksi vakituiseen asumiseen käytettävän tilan ulkopuolella olevan henkilön tekniseen katseluun. Poliisilla on oikeus rikoksen estämiseksi vakituiseen asumiseen käytettävän tilan ulkopuolella olevan henkilön tekniseen katseluun.

sille voidaan antaa lupa myös viranomaisen tiloissa olevan rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön tekniseen katseluun. Katselu voidaan toteuttaa kohdistamalla se tilaan tai muuhun paikkaan, jossa tiedonhankinnan kohteena olevan henkilön voidaan olettaa todennäköisesti oleskelevan tai käyvän.

Rikoslain 24 luvun 11 §:ssä tarkoitetun kotirauhan suojaaman tilan tai muun paikan ja rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön teknisen katselun edellytyksenä on, että henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän 17 §:n 4 momentissa tarkoitettuun rikokseen. Muun teknisen katselun edellytyksenä on, että henkilön voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Poliisilla on aina 2 momentin estämättä oikeus tekniseen katseluun, jos se on välttämätöntä poliisitoimenpiteen turvalliseksi suorittamiseksi ja toimenpiteen suorittajan, kiinni otettavan tai suojattavan henkilön henkeä tai terveyttä uhkaavan välittömän vaaran torjumiseksi.

20 §

Teknisestä katselusta päättäminen

Tuomioistuimien päättää teknisestä katselusta päättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta, kun katselu kohdistuu rikoslain 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan suojaamaan tilaan tai muuhun paikkaan taikka rikoksen johdosta vapautensa menettäneeseen henkilöön.

Pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää 19 §:n 5 momentissa tarkoitettusta ja muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta teknisestä katselusta.

Lupa voidaan antaa ja päätös tehdä enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Teknistä katselua koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen tekoaika;

2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen katselun edellytykset perustuvat;

4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;

5) tila tai muu paikka, johon katselu kohdistuu;

6) teknisen katselun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;

7) mahdolliset teknisen katselun rajoitukset ja ehdot.

21 §

Tekninen seuranta ja sen edellytykset

Teknisellä seurannalla tarkoitetaan esineen, aineen tai omaisuuden liikkumisen seurantaa siihen erikseen sijoitettavalla tai siinä jo olevalla radiolähettimellä tai muulla sellaisella teknisellä laitteella taikka menetelmällä tai ohjelmistolla.

Poliisi saa rikoksen estämiseksi kohdistaa rikoksen kohteena olevaan tai sellaisen henkilön oletettavasti hallussa olevaan tai käyttämään esineeseen, aineeseen tai omaisuuteen teknistä seurantaa, jonka lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Jos teknisen seurannan tarkoituksena on seurata henkilön liikkumista sijoittamalla seurantalaitte hänen yllään oleviin vaatteisiin tai mukanaan olevaan esineeseen (*henkilön tekninen seuranta*), saadaan toimenpide suorittaa vain, jos hänen voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 17 §:n 4 momentissa tarkoitettuun rikokseen.

Poliisilla on lisäksi oikeus tekniseen seurantaan, jos se on välttämätöntä poliisitoimenpiteen turvalliseksi suorittamiseksi ja toimenpiteen suorittajan, kiinni otettavan tai suojattavan henkilön henkeä tai terveyttä uhkaavan välittömän vaaran torjumiseksi.

22 §

Teknisestä seurannasta päättäminen

Tuomioistuin päättää henkilön teknisestä seurannasta pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta. Jos asia ei siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu poliisimies saa päättää seurannasta siihen asti, kunnes tuomioistuin on ratkaissut luvan myöntämistä koskevan vaatimuksen. Asia on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua keinon käytön aloittamisesta.

Pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää 21 §:n 4 momentissa tarkoitettusta ja muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta teknisestä seurannasta.

Lupa voidaan antaa tai päätös tehdä enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Teknistä seurannaa koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen tekoaika;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyneen 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen seurannan edellytykset perustuvat;
- 4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;
- 5) toimenpiteen kohteena oleva esine, aine tai omaisuus;
- 6) teknisen seurannan suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;
- 7) mahdolliset teknisen seurannan rajoitukset ja ehdot.

23 §

Tekninen laitetarkkailu ja sen edellytykset

Teknisellä laitetarkkailulla tarkoitetaan tietokoneen tai muun vastaavan teknisen laitteen taikka sen ohjelmiston toiminnan, sisältämien tietojen tai yksilöintitietojen muuta kuin yksinomaan aistinvaraista tarkkailua, tallentamista tai

muuta käsittelyä rikoksen estämiselle merkityksellisen seikan tutkimiseksi.

Teknisellä laitetarkkailulla ei saa hankkia tietoa viestin sisällöstä eikä 8 §:ssä tarkoitetuista tunnistamistiedoista.

Poliisille voidaan antaa rikoksen estämiseksi lupa tekniseen laitetarkkailuun, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyneen 17 §:n 4 momentissa tarkoitettuun rikokseen. Poliisi saa kohdistaa teknistä laitetarkkailua mainitun henkilön todennäköisesti käyttämään tietokoneeseen tai muuhun vastaavaan tekniseen laitteeseen taikka sen ohjelmiston toimintaan.

24 §

Teknisestä laitetarkkailusta päättäminen

Tuomioistuin päättää teknisestä laitetarkkailusta pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta. Jos asia ei siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu poliisimies saa päättää teknisestä laitetarkkailusta siihen asti, kunnes tuomioistuin on ratkaissut luvan myöntämistä koskevan vaatimuksen. Asia on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua tiedonhankintakeinon käytön aloittamisesta.

Lupa voidaan antaa enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Teknistä laitetarkkailua koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen tekoaika;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyneen 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen laitetarkkailun edellytykset perustuvat;
- 4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;
- 5) toimenpiteen kohteena oleva tekninen laite tai ohjelmisto;

6) teknisen laitetarkkailun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;

7) mahdolliset teknisen laitetarkkailun rajoitukset ja ehdot.

25 §

Teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen

Poliisi saa rikoksen estämiseksi hankkia teknisellä laitteella teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitiedot, jos estettävänä on rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Poliisi saa käyttää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen hankkimiseksi ainoastaan sellaista teknistä laitetta, jota voidaan käyttää vain teleosoitteen ja telepäätelaitteen yksilöimiseen. Viestintävirasto tarkastaa teknisen laitteen tässä momentissa tarkoitettujen vaatimustenmukaisuuden sekä sen, ettei laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille.

Teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisesta päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies.

26 §

Laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen ja poisottaminen

Poliisimiehellä on oikeus sijoittaa tekniseen tarkkailuun käytettävä laite, menetelmä tai ohjelmisto toimenpiteen kohteena olevaan esineeseen, aineeseen, omaisuuteen, tilaan tai muuhun paikkaan taikka tietojärjestelmään, jos tarkkailun toteuttaminen sitä edellyttää. Poliisimiehellä on tällöin oikeus laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentamiseksi, käyttöön ottamiseksi ja poistamiseksi salaa mennä edellä mainittuihin kohteisiin tai tietojärjestelmään sekä kiertää, purkaa tai muulla vastaavalla tavalla tilapäisesti ohittaa kohteen tai tietojärjestelmän suojaus tai häiritä sitä. Kotietsinnästä säädetään erikseen.

Tekniseen tarkkailuun käytettävän laitteen, menetelmän tai ohjelmiston saa asentaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan vain, jos tuomioistuimella on antanut siihen luvan pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta taikka jos asentaminen on välttämätöntä 17 §:n 5 momentissa, 19 §:n 5 momentissa tai 21 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

27 §

Vieraan valtion virkamiehen suorittama tarkkailu ja tekninen tarkkailu

Schengenin yleissopimuksen 41 artiklassa tarkoitetulla Schengenin säännöstöä soveltavan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus jatkaa maansa alueella alkanutta, rikoksen selvittämiseksi tapahtuvaa henkilön tarkkailua tai teknistä tarkkailua Suomen alueella siten kuin Suomea velvoittavassa Schengenin säännöstössä määrätään. Edellytyksenä on lisäksi, että suomalainen poliisimies tai toimivaltansa rajoissa suomalainen rajavartiomies tai tullimies ei voi välittömästi jatkaa tarkkailua tai teknistä tarkkailua Suomen alueella.

Tarkkailussa saa käyttää sellaisia teknisiä välineitä, joiden käyttöön suomalainen poliisimies on oikeutettu teknisestä tarkkailusta annettujen säännösten mukaisesti. Tarkkailusta ja teknisestä tarkkailusta on annettava selvitys sille poliisilaitokselle, jonka alueella on pääasiallisesti toimittu.

Peitetoiminta ja valeosto

28 §

Peitetoiminta ja sen edellytykset

Peitetoiminnalla tarkoitetaan tiettyyn henkilöön tai hänen toimintaansa kohdistuvaa suunnitelmallista tiedonhankintaa käyttämällä solutautumista, jossa tiedonhankinnan edellyttämän luottamuksen hankkimiseksi tai tiedonhankinnan paljastumisen estämiseksi käytetään vääriä, harhauttavia tai peiteltäviä tietoja tai rekisteri-

merkintöjä taikka valmistetaan tai käytetään vääriä asiakirjoja.

Poliisi saa kohdistaa rikoksen estämiseksi henkilöön peitetoimintaa, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän tai myötävaikuttavan pakkokeinolain 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun muuhun rikokseen kuin törkeään tulliselvitysrikokseen tai rikoslain 17 luvun 18 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen. Edellytyksenä on lisäksi, että tiedonhankintaa on rikollisen toiminnan suunnitelmallisuuden, järjestäytyneisyyden tai ammattimaisuuden taikka ennakoitavissa olevan jatkuvuuden tai toistuvuuden vuoksi pidettävä tarpeellisenä.

Poliisilla on oikeus kohdistaa rikoksen estämiseksi henkilöön peitetoimintaa tietoverkossa, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän sellaiseen rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta tai jos kysymyksessä on rikoslain 17 luvun 19 §:ssä tarkoitettu rikos.

Peitetoiminta asunnossa on sallittua vain, jos sisäänkäynti tai oleskelu tapahtuu asuntoa käyttävän aktiivisella myötävaikutuksella. Kotietsinnästä säädetään erikseen.

29 §

Rikoksentelekielto

Peitetoimintaa suorittava poliisimies ei saa tehdä rikosta eikä aloittaa rikoksen tekemiseen.

Jos peitetoimintaa suorittava poliisimies tekee liikenne rikkomuksen, järjestysrikkomuksen tai muun niihin rinnastettavan rikoksen, josta on säädetty rangaistukseksi rikesakko, hän on rangaistusvastuusta vapaa, jos teko on ollut välttämätön peitetoiminnan tavoitteen saavuttamiseksi tai tiedonhankinnan paljastumisen estämiseksi.

30 §

Järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan ja valvottuun läpilaskuun osallistuminen

Jos peitetoimintaa suorittava poliisimies osallistuessaan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan hankkii toimitiloja tai kulku- tai muita sellaisia välineitä, kuljettaa henkilöitä, esineitä tai aineita, hoitaa taloudellisia asioita taikka avustaa rikollisryhmää muilla näihin rinnastettavilla tavoilla, hän on rangaistusvastuusta vapaa, jos erittäin pätevin perustein on voitu olettaa, että:

1) toimenpide tehdään ilman hänen myötävaikutustaankin;

2) poliisimiehen toiminta ei tule aiheuttamaan vaaraa tai vahinkoa kenenkään hengelle, terveydelle tai vapaudelle taikka merkittävästi vaaraa tai vahinkoa omaisuudelle; ja

3) avustaminen edistää merkittävästi peitetoiminnan tavoitteen saavuttamista.

Peitetoimintaa suorittava poliisimies saa osallistua 43 §:ssä tarkoitetun valvotun läpilaskun kohteena olevaan toimitukseen, jos osallistuminen edistää merkittävästi läpilaskun tavoitteen saavuttamista.

31 §

Peitetoimintaa koskeva esitys ja suunnitelma

Peitetoimintaa koskevassa esityksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen esittäjä;
- 2) tiedonhankinnan kohteena oleva henkilö riittävästi yksilöitynä;
- 3) toimenpiteen perusteena oleva rikos riittävästi yksilöitynä;
- 4) peitetoiminnan tavoite;
- 5) peitetoiminnan tarpeellisuus;
- 6) muut peitetoiminnan edellytysten arviointia varten tarvittavat tiedot.

Peitetoiminnan toteuttamisesta on laadittava kirjallinen suunnitelma, jonka tulee sisältää peitetoimintaa koskevan päätöksenteon ja peitetoiminnan toteuttamisen kannalta oleelliset ja riittävän yksityiskohtaiset tiedot. Suunnitelmaa on

olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava.

32 §

Peitetoiminnasta päättäminen

Keskusrikospoliisin tai suojelupoliisin päällikkö päättää peitetoiminnasta. Yksinomaan tietoverkossa toteutettavasta peitetoiminnasta päättää keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai poliisilaitoksen päällikkö taikka tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu poliisimies.

Peitetoimintaa koskeva päätös voidaan antaa enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Päätös peitetoiminnasta on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen esittäjä;
- 2) peitetoiminnan toteuttava poliisiyksikkö ja peitetoiminnan toteuttamisesta vastaava poliisimies;
- 3) tunnistetiedot peitetoiminnan suorittavista poliisimiehistä;
- 4) tiedonhankinnan perusteena oleva rikos;
- 5) peitetoiminnan kohteena oleva henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 4 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 6) tosiseikat, joihin epäily ja peitetoiminnan edellytykset perustuvat;
- 7) peitetoiminnan tavoite ja toteuttamissuunnitelma;
- 8) päätöksen voimassaoloaika;
- 9) voidaanko peitetoiminnassa tehdä 30 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä, ja toimenpiteiden perusteena olevat tosiseikat sekä peitetoiminnan mahdolliset rajoitukset ja ehdot.

Päätöstä on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava. Peitetoiminnan lopettamisesta on tehtävä kirjallinen päätös.

33 §

Ratkaisu peitetoiminnan edellytyksistä

Jos peitetoiminnalla saatua tietoa on tarkoitus käyttää oikeudenkäynnissä syyllisyyttä tukevana selvityksenä, peitetoiminnasta päät-

täneen poliisimiehen on saatettava tuomioistui-

men ratkaistavaksi, olivatko 28 §:n 2 momentissa tarkoitettut peitetoiminnan edellytykset olemassa tai oliko kysymys peitetoiminnasta 3 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

34 §

Peitetoiminnan laajentaminen

Jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa peitetoiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän sen käyttämisen perusteena olevan rikoksen lisäksi siihen välittömästi liittyvään muuhun 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen estämistä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

35 §

Valeosto ja sen edellytykset

Valeostolla tarkoitetaan poliisin tekemää esineen, aineen, omaisuuden tai palvelun osto-
tarjousta tai ostoa, jonka tavoitteena on rikoksen estämiseksi saada poliisin haltuun tai löytää estettävään rikokseen liittyvä esine, aine tai omaisuus. Muun kuin näyte-erän ostaminen

edellyttää, että ostaminen on välttämätöntä valeoston toteuttamiseksi.

Poliisi saa tehdä rikoksen estämiseksi valeoston, jos estettävänä on rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta, taikka varkaus tai kätkemisrikos ja on todennäköistä, että valeostolla saavutetaan 1 momentissa mainittu tavoite.

Valeoston toteuttaja saa tehdä vain sellaista tiedonhankintaa, joka on välttämätöntä valeoston toteuttamiseksi. Valeosto on toteutettava siten, ettei se saa kohteena olevaa tai muuta henkilöä tekemään rikosta, jota hän ei muuten tekisi.

Valeosto asunnossa on sallittua vain, jos sisäänkäynti tai oleskelu tapahtuu asuntoa käytävän aktiivisella myötävaikutuksella. Kotietsinnästä säädetään erikseen.

36 §

Valeostosta päättäminen

Keskusrikospoliisin tai suojelupoliisin päällikkö päättää valeostosta. Yksinomaan yleisön saataville toimitetusta myyntitarjouksesta tehtävästä valeostosta saa päättää myös tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu poliisimies.

Valeostoa koskeva päätös voidaan antaa enintään kahdeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Päätös valeostosta on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos;
- 2) valeoston kohteena oleva henkilö;
- 3) tosiseikat, joihin epäily ja valeoston edellytykset perustuvat;
- 4) valeoston kohteena oleva esine, aine, omaisuus tai palvelu;
- 5) valeoston tarkoitus;
- 6) päätöksen voimassaoloaika;
- 7) valeoston suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu poliisimies;
- 8) mahdolliset valeoston rajoitukset ja ehdot.

37 §

Valeoston toteuttamista koskeva suunnitelma

Valeoston toteuttamisesta on laadittava kirjallinen suunnitelma, jos se on tarpeen toiminnan laajuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Valeoston toteuttamista koskevaa suunnitelmaa on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava.

38 §

Valeoston toteuttamista koskeva päätös

Päätös valeoston toteuttamisesta on tehtävä kirjallisesti. Päätöksen tekee valeoston toteuttamisesta vastaava salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu poliisimies.

Päätöksessä on mainittava:

- 1) valeostosta päättänyt poliisimies ja tuomioistuimien, päätösten antopäivät ja sisältö;
- 2) valeoston toteuttava poliisiyksikkö;
- 3) tunnistetiedot valeoston suorittavista poliisimiehistä;
- 4) selvitys siitä, miten on varmistuttu, että valeosto ei saa sen kohteena olevaa tai muuta henkilöä tekemään rikosta, jota hän ei muuten tekisi;
- 5) mahdolliset toteuttamisen rajoitukset ja ehdot.

Jos toimenpide ei siedä viivytystä, 2 momentissa tarkoitettua päätöstä ei tarvitse laatia kirjallisesti ennen valeostoa. Päätös on kuitenkin laadittava kirjallisesti viipymättä valeoston jälkeen.

Valeoston toteuttamista koskevaa päätöstä on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava.

39 §

Poliisimiehen turvaaminen peiteltyssä tiedonhankinnassa, peitetöinnassa ja valeostossa

Pidättämiseen oikeutettu poliisimies saa päättää, että peiteltyä tiedonhankintaa, peitetöintää tai valeostoa toteuttava poliisimies varustetaan kuuntelun ja katselun mahdollistavalla

teknisellä laitteella, jos varustaminen on perusteltua hänen turvallisuutensa varmistamiseksi.

Kuuntelu ja katselu saadaan tallentaa. Tallenteet on hävitettävä heti sen jälkeen, kun niitä ei tarvita poliisimiehen turvaamiseen. Jos niitä on kuitenkin tarpeen säilyttää asiaan osallisen oikeusturvaan liittyvistä syistä, tallenteet saadaan säilyttää ja niitä saadaan käyttää tässä tarkoituksessa. Tällöin tallenteet on hävitettävä, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu tai jätetty sillensä.

Tietolähdetoiminta ja valvottu läpilasku

40 §

Tietolähdetoiminta ja tietolähteen ohjatun käytön edellytykset

Tietolähdetoiminnalla tarkoitetaan muuta kuin satunnaista luottamuksellista, 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi merkityksellisten tietojen vastaanottamista poliisiin ja muun esitutkintaviranomaisen ulkopuoliselta henkilöltä (*tietolähde*).

Poliisi saa pyytää tähän tarkoitukseen hyväksyttyä, henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivaa, rekisteröityä ja tiedonhankintaan suostunutta tietolähdettä hankkimaan 1 momentissa tarkoitettuja tietoja (*tietolähteen ohjattu käyttö*).

Tietolähteen ohjatussa käytössä tietoja ei saa pyytää hankittavaksi sellaisella tavalla, joka edellyttäisi viranomaiselle kuuluvien toimivaltuuksien käyttöä tai joka vaarantaisi tietolähteen tai muun henkilön hengen tai terveyden. Ennen tietolähteen ohjattua käyttöä tietolähteelle on tehtävä selkoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä erityisesti hänelle lain mukaan sallitusta ja kielletystä toiminnasta. Tietolähteen turvallisuudesta on tarpeen mukaan huolehdittava tiedonhankinnan aikana ja sen jälkeen.

41 §

Tietolähdettä koskevien tietojen käsittely ja palkkion maksu

Tietolähdettä koskevat tiedot voidaan tallettaa henkilörekisteriin. Tietojen käsittelyyn so-

velletaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annettua lakia (761/2003).

Rekisteröidylle tietolähteelle voidaan maksaa palkkio. Perustellusta syystä palkkio voidaan maksaa myös rekisteröimättömälle tietolähteelle. Palkkion veronalaisuudesta säädetään erikseen.

42 §

Tietolähteen ohjatusa käytöstä päättäminen

Keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai poliisilaitoksen päällikkö taikka tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää tietolähteen ohjatusa käytöstä.

Tietolähteen ohjattua käyttöä koskeva päätös voidaan antaa enintään kahdeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Päätös tietolähteen ohjatusa käytöstä on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen esittäjä;
- 2) tiedonhankinnan toteuttava poliisiyksikkö ja sen toteuttamisesta vastaava poliisimies;
- 3) tunnistetiedot tietolähteestä;
- 4) toimenpiteen perusteena oleva rikos;
- 5) tiedonhankinnan tavoite ja toteuttamissuunnitelma;
- 6) päätöksen voimassaoloaika;
- 7) mahdolliset tietolähteen ohjatun käytön rajoitukset ja ehdot.

Päätöstä on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava. Tietolähteen ohjatun käytön lopettamisesta on tehtävä kirjallinen päätös.

43 §

Valvottu läpilasku ja sen edellytykset

Poliisi saa olla puuttumatta esineen, aineen tai omaisuuden kuljetukseen tai muuhun toimitukseen tai siirtää tällaista puuttumista, jos tämä on tarpeen tekeillä olevaan rikokseen osallisten henkilöiden tunnistamiseksi taikka tekeillä olevaa rikosta vakavamman rikoksen tai laajemman rikoskokonaisuuden estämiseksi (*valvottu läpilasku*).

Poliisi saa käyttää valvottua läpilaskua sellaisen rikoksen estämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta. Edellytyksenä on lisäksi, että läpilaskua voidaan valvoa ja siihen voidaan tarvittaessa puuttua. Toimenpiteestä ei saa myöskään aiheutua merkittävää vaaraa kenenkään hengelle, terveydelle tai vapaudelle eikä merkittävää huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon vaaraa. Viranomaisyhteistyöstä valvotun läpilaskun toteuttamiseksi säädetään erikseen.

Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen tai muuhun Suomea sitovaan velvoitteen liittyvästä kansainvälisestä valvotusta läpilaskusta on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen laissa säädetään.

44 §

Valvotusta läpilaskusta päättäminen

Keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai poliisilaitoksen päällikkö taikka tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää poliisin suorittamasta valvotusta läpilaskusta. Muiden viranomaisten valvottua läpilaskua koskevasta päätöksenteosta säädetään erikseen.

Valvottua läpilaskua koskeva päätös voidaan antaa enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Valvottua läpilaskua koskevassa päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva rikos ja sen teko-aika;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily perustuu;
- 4) tiedonhankinnan tavoite ja toteuttamissuunnitelma;
- 5) toimenpiteen kohteena oleva kuljetus tai muu toimitus;
- 6) päätöksen voimassaoloaika;
- 7) mahdolliset valvotun läpilaskun rajoitukset ja ehdot.

Tässä pykälässä tarkoitettua päätöksen ilmoittamisesta poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain (687/2009) 5 §:ssä tarkoitettulle PTR-rikostiedustelu-yksikölle säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Yhteiset säännökset

45 §

Menettely tuomioistuimessa

Salaista tiedonhankintaa koskevan lupa-asian käsittelemisessä ja ratkaisemisessa tuomioistuimessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä pakkokeinolain 3 luvun 1, 3, 8 ja 10 §:ssä säädetään vangitsemisasian käsittelystä. Peitetoimintaa koskevat asiat käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa.

Salaisen tiedonhankintakeinon käyttöä koskeva vaatimus on otettava viipymättä tuomioistuimessa käsiteltäväksi vaatimuksen tehneen tai hänen määräämänsä asiaan perehtyneen virkamiehen läsnä ollessa. Asia on ratkaistava kiireellisesti. Käsittely voidaan pitää myös käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jos käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään.

Jos tuomioistuin on myöntänyt luvan telekuunteluun tai televalvontaan, se saa tutkia ja ratkaista luvan myöntämistä uuteen teleosoitteen tai telepäätelaitteeseen koskevan asian vaatimuksen tehneen tai hänen määräämänsä virkamiehen läsnä olematta, jos on kulunut vähemmän kuin kuukausi samaa estettävää tai paljastettavaa rikosta koskevan lupa-asian suullisesta käsittelystä. Asia voidaan käsitellä mainitun virkamiehen läsnä olematta myös, jos tiedonhankintakeinon käyttö on jo lopetettu.

Asia voidaan ratkaista kuulematta henkilöä, jonka perustellusti voidaan olettaa syyllistyvän tai syyllistyneen rikokseen, taikka teleosoitteen tai telepäätelaitteen taikka kuunneltavan tai katseltavan tilan haltijaa. Käsiteltäessä 9 §:ssä tarkoitettua asiaa teleosoitteen tai telepäätelaitteen haltijalle on kuitenkin varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei siihen rikoksen estämiseen liittyvästä syystä ole estettä. Käsiteltäessä vapau-

tensa menettäneen teknistä kuuntelua tai katselua koskevaa asiaa, on henkilöä säilyttävän laitoksen edustajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei se ole hänen aikaisempi kuulemisensa huomioon ottaen tarpeetonta.

Lupa-asiassa annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätöksestä saa ilman määräaikaa kannella. Kantelu on käsiteltävä kiireellisenä. Vaatimuksen esittäjä ei saa kuitenkaan kannella peitetoimintaa koskevasta päätöksestä.

Peitetoimintaa koskevaa asiaa varten tuomioistuimelle on toimitettava ainoastaan asian käsittelemiseksi välttämättömät tiedot. Asian käsittelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota salassapitovelvollisuuden toteutumiseen ja siihen, että asiakirjoihin ja tietojärjestelmiin sisältyvien tietojen suoja turvataan tarvittavin meneteltävoin ja tietoturvallisuusjärjestelyin.

46 §

Salaisen tiedonhankinnan suojaaminen

Poliisilla on salaista tiedonhankintakeinoa käyttäessään oikeus siirtää puuttumista rikokseen, jos puuttumisen siirtämisestä ei aiheudu merkittävää vaaraa kenenkään hengelle, terveydelle tai vapaudelle eikä merkittävää huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon vaaraa. Edellytyksenä on lisäksi, että puuttumisen siirtäminen on välttämätöntä tiedonhankinnan paljastumisen estämiseksi tai toiminnan tavoitteen turvaamiseksi.

Poliisi saa käyttää vääriä, harhauttavia tai peiteltyjä tietoja, tehdä ja käyttää vääriä, harhauttavia tai peiteltyjä rekisterimerkintöjä sekä valmistaa ja käyttää vääriä asiakirjoja, kun se on välttämätöntä jo toteutetun, käynnissä olevan tai tulevaisuudessa toteutettavan salaisen tiedonhankintakeinon käytön suojaamiseksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu rekisterimerkintä on oikaistava sen jälkeen, kun momentissa tarkoitettuja edellytyksiä ei enää ole.

47 §

Suojaamisesta päättäminen

Keskusrikospoliisin tai suojelupoliisin päällikkö päättää 46 §:n 2 momentissa tarkoitetun rekisterimerkinnän tekemisestä sekä asiakirjan valmistamisesta.

Salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu poliisimies päättää muusta tiedonhankinnan suojaamisesta.

Rekisterimerkintöjen tekemisestä sekä asiakirjojen valmistamisesta päättäneen viranomaisen on pidettävä luetteloa merkinnöistä ja asiakirjoista, valvottava niiden käyttöä sekä huolehdittava merkintöjen oikaisemisesta.

48 §

Salaista tiedonhankintaa koskeva ilmaisukielto

Pidättämiseen oikeutettu poliisimies saa tärkeästä rikoksen estämiseen tai paljastamiseen liittyvästä syystä kieltää sivullista ilmaisemasta tämän tietoon tulleita seikkoja salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä. Edellytyksenä on lisäksi, että sivullinen on tehtävänsä tai asemansa johdosta avustanut tai häntä on pyydetty avustamaan salaisen tiedonhankintakeinon käytön toteuttamisessa.

Ilmaisukielto annetaan enintään vuodeksi kerrallaan. Kielto on annettava saajalleen kirjallisena todisteellisesti tiedoksi. Siinä on yksilöitävä kiellon kohteena olevat seikat, mainittava kiellon voimassaoloaika ja ilmoitettava sen rikkomiseen liittyvästä rangaistusuhasta.

Rangaistus ilmaisukiellon rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

49 §

Määräaikojen laskeminen

Tässä luvussa tarkoitettujen määräaikojen laskemiseen ei sovelleta säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia (150/1930).

Aika, joka on määrätty kuukausina, päättyy sinä määräkuukauden päivänä, joka järjestysnumeroltaan vastaa sanottua päivää. Jos vastavaa päivää ei ole siinä kuussa, jona määräaika päättyy, määräaika päättyy kuukauden viimeisenä päivänä.

50 §

Kuuntelu- ja katselukiellot

Telekuuntelua, teknistä kuuntelua ja teknistä katselua koskevista kielloista on soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolain 10 luvun 52 §:ssä säädetään.

51 §

Tallenteiden ja asiakirjojen tarkastaminen

Pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tai hänen määräämänsä virkamiehen on ilman aiheetonta viivytystä tarkastettava salaisen tiedonhankintakeinon käytössä kertyneet tallenteet ja asiakirjat.

52 §

Tallenteiden tutkiminen

Salaisen tiedonhankintakeinon käytössä kertyneitä tallenteita saa tutkia vain tuomioistuimien ja pidättämiseen oikeutettujen poliisimiesten. Pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen määräyksestä tai tuomioistuimen osoituksen mukaan tallennettua saa tutkia myös muu poliisimies, asiantuntija tai muu henkilö, jota käytetään apuna tiedonhankintaa toteutettaessa.

53 §

Ylimääräinen tieto

Ylimääräisellä tiedolla tarkoitetaan telekuuntelulla, televalvonnalla, tukiasematietojen hankkimisella ja teknisellä tarkkailulla saatua tietoa, joka ei liity rikokseen tai vaaran torjumiseen taikka joka koskee muuta rikosta kuin sitä, jon-

ka estämistä tai paljastamista varten lupa tai päätös on annettu.

54 §

Ylimääräisen tiedon käyttäminen

Ylimääräistä tietoa saa käyttää rikoksen selvittämisessä, kun tieto koskee sellaista rikosta, jonka estämisessä olisi saatu käyttää sitä tämän luvun mukaista tiedonhankintakeinon, jolla tieto on saatu. Ylimääräisen tiedon käyttämisestä päättää tuomioistuimien, jos sillä on toimivalta päättää siitä tiedonhankintakeinosta, jolla tieto on saatu.

Ylimääräistä tietoa saa lisäksi käyttää aina rikoksen estämiseksi, poliisin toiminnan suuntaamiseksi ja syyttömyyttä tukevana selvityksenä.

Ylimääräistä tietoa saa käyttää myös hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

Pakkokeinolain nojalla saadun ylimääräisen tiedon käyttämisestä rikoksen estämiseen tai 3 momentissa mainittuun tarkoitukseen säädetään pakkokeinolain 10 luvun 56 §:ssä.

55 §

Tietojen hävittäminen

Salaisella tiedonhankintakeinolla saatu tieto on hävitettävä viipymättä sen jälkeen, kun on käynyt ilmi, ettei tietoa tarvita rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi taikka vaaran torjumiseksi.

Ylimääräinen tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa tarkoitettuun rekisteriin, jos tieto koskee 54 §:n 1 momentissa tarkoitettua rikosta taikka jos tieto on tarpeen rikoslain 15 luvun 10 §:ssä tarkoitettujen rikosten estämiseksi. Tieto, jota ei ole talletettu rekisteriin tai liitetty esitutkinta-aineistoon, on hävitettävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun on käynyt ilmeiseksi, ettei tietoa voida käyttää tai sitä ei enää tarvita rikoksen estämisessä tai selvittämisessä.

Edellä 11 §:ssä tarkoitetut tukiasematiedot on hävitettävä, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu tai jätetty sillensä.

56 §

Teknisen kuuntelun ja teknisen laitetarkkailun keskeyttäminen

Jos käy ilmi, että teknisen kuuntelun kohteena oleva henkilö ei oleskele kuunneltavassa tilassa tai muussa paikassa, tiedonhankintakeinon käyttö on keskeytettävä niin pian kuin mahdollista sekä kuuntelulla saadut tallenteet ja sillä saatuja tietoja koskevat muistiinpanot on heti hävitettävä. Velvollisuus keskeyttämiseen sekä tallenteiden ja muistiinpanojen hävittämiseen koskee myös teknistä laitetarkkailua, jos käy ilmi, että tarkkailu kohdistuu viestin sisältöön tai 8 §:ssä tarkoitettuihin tunnistamistietoihin taikka että 23 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilö ei käytä tarkkailun kohteena olevaa laitetta.

Jos 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa on ennen tiedonhankintakeinon keskeyttämistä tullut syy perustellusti olettaa jonkun syyllistyvän 17 §:n 4 momentissa tarkoitettuun rikokseen, voidaan teknistä kuuntelua ja teknistä laitetarkkailua kohdistaa mainittuun henkilöön. Tällöin päätöksentekoon sovelletaan, mitä 18 ja 24 §:ssä säädetään. Jos tuomioistuim ei myönnä lupaa tekniseen kuunteluun tai tekniseen laitetarkkailuun, kuuntelu on lopetettava sekä sillä saadut tallenteet ja sillä saatuja tietoja koskevat muistiinpanot on heti hävitettävä.

57 §

Kiireellisessä tilanteessa saadun tiedon hävittäminen

Jos pidättämiseen oikeutettu poliisimies on 10 §:n 2 momentissa, 12 §:n 1 momentissa, 22 §:n 1 momentissa tai 24 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kiireellisessä tilanteessa päättänyt televalvonnan, tukiasematietojen hankkimisen, henkilön teknisen seurannan tai teknisen laitetarkkailun aloittamisesta, mutta tuomioistuim katsoo, että edellytyksiä toimenpiteelle ei ole

ollut, tiedonhankinnan käyttö on lopetettava sekä sillä saatu aineisto ja sillä saatuja tietoja koskevat muistiinpanot on heti hävitettävä. Näin saatuja tietoja saadaan kuitenkin käyttää samoin edellytyksin kuin ylimääräistä tietoa saadaan käyttää 54 §:n mukaan.

58 §

Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä ilmoittaminen

Telekuuntelusta, tietojen hankkimisesta telekuuntelun sijasta, televalvonnasta, suunnitelmallisesta tarkkailusta, peittelystä tiedonhankinnasta, teknisestä tarkkailusta ja valvotusta läpilaskusta on viipymättä ilmoitettava tiedonhankinnan kohteelle kirjallisesti sen jälkeen, kun tiedonhankinnan tarkoitus on saavutettu. Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä on kuitenkin ilmoitettava tiedonhankinnan kohteelle viimeistään vuoden kuluttua sen käytön lopettamisesta. Kohteelle ilmoittamisesta on samalla annettava kirjallisesti tieto luvan myöntäneelle tuomioistuimelle.

Tuomioistuim voi pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta päättää, että 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta tiedonhankinnan kohteelle saadaan lykätä enintään kaksi vuotta kerrallaan, jos se on perusteltua käynnissä olevan tiedonhankinnan turvaamiseksi, valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi. Ilmoitus saadaan tuomioistuimen päätöksellä jättää kokonaan tekemättä, jos se on välttämätöntä valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi.

Suunnitelmallisesta tarkkailusta, peittelystä tiedonhankinnasta, peitetöiminnasta, valeostosta ja tietolähteen ohjatusta käytöstä ei ole velvollisuutta ilmoittaa tiedonhankinnan kohteelle, jos asiassa ei ole aloitettu esitutkintaa. Jos esitutkinta aloitetaan, noudatetaan soveltuvin osin, mitä pakkokeinolain 10 luvun 60 §:ssä säädetään.

Kun harkitaan ilmoituksen lykkäämistä tai tekemättä jättämistä 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, arvioinnissa on myös otet-

tava huomioon asianosaisen oikeus asianmukaisesti valvoa oikeuttaan.

Ilmoitusta koskevan asian käsittelyssä tuomioistuimessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 45 §:ssä säädetään. Valeostosta ja tietolähteen ohjatusta käytöstä ilmoittamista koskevat asiat käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa noudattaen soveltuvin osin mainitun pykälän 6 momenttia.

59 §

Pöytäkirja

Muun salaisen tiedonhankintakeinon kuin tarkkailun käytön lopettamisen jälkeen on laadittava ilman aiheetonta viivytystä pöytäkirja.

60 §

Asianosaisjulkisuuden rajoittaminen eräissä tapauksissa

Henkilöllä, jonka oikeutta tai velvollisuutta asia koskee, ei ole viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:ssä säädetystä huolimatta oikeutta saada tietoa tässä luvussa tarkoitetun tiedonhankintakeinon käytöstä, ennen kuin 58 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehty. Hänellä ei ole myöskään henkilötietolaisa (523/1999) tai henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetussa laissa tarkoitettua rekisteröidyn tarkastusoikeutta.

Kun 58 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehty, 1 momentissa tarkoitettulla henkilöllä on oikeus saada tieto salaisen tiedonhankintakeinon käyttöä koskevasta asiakirjasta tai tallenteesta, jollei antamatta jättäminen ole välttämätöntä valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen, terveyden, yksityisyyden tai salassa pidettävien taktisten ja teknisten menetelmien suojaamiseksi. Kun harkitaan asiakirjan, tallenteen tai tiedon antamatta jättämistä, arvioinnissa on otettava huomioon 1 momentissa tarkoitettun henkilön oikeus asianmukaisesti valvoa oikeuttaan.

Tieto ääni- tai kuvatallenteesta voidaan antaa vain luovuttamalla tallenne viranomaisen luona kuultavaksi tai nähtäväksi, jos tallenteen sisältö

huomioon ottaen on syytä olettaa, että tiedon antaminen muulla tavoin voisi johtaa tallenteessa esiintyvän henkilön yksityisyyden suojan loukkaamiseen.

61 §

Teleyrityksen avustamisvelvollisuus ja pääsy eräisiin tiloihin

Teleyrityksen on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä televerkkoon telekuuntelun ja televalvonnan edellyttämät kytkennät sekä annettava poliisiviranomaisen käyttöön telekuuntelun toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot, välineet ja henkilöstö. Sama koskee myös niitä tilanteita, joissa telekuuntelu tai televalvonta toteutetaan poliisiviranomaisen toimesta teknisellä laitteella. Teleyrityksen on lisäksi annettava pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen käyttöön hallussaan olevat teknisen seurannan toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot.

Poliisilla sekä toimenpiteen suorittajalla ja avustavalla henkilöstöllä on oikeus telekuuntelua varten tarpeellisen yhteyden kytkemiseksi päästä myös muihin kuin teleyrityksen hallinnassa oleviin tiloihin, ei kuitenkaan vakituiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Toimenpiteestä päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies. Kotietsinnästä säädetään erikseen.

62 §

Korvaus teleyritykselle

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitettusta viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin viestintämarkkinalain 98 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää toimenpiteen suorittaneen poliisiviranomaisen yksikkö.

Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden on tällaista asiaa käsitellessään varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuuluksi.

63 §

Salaisen tiedonhankinnan valvonta

Poliisihallitus ja salaisia tiedonhankintakeinoja käyttävien yksiköiden päälliköt valvovat tässä luvussa tarkoitettua tiedonhankintaa.

Sisäasiainministeriön on annettava eduskunnan oikeusasiamiehelle vuosittain kertomus salaisten tiedonhankintakeinojen ja niiden suojaamisen käytöstä ja valvonnasta.

Oikeusasiamiehelle annettavista rikoksen selvittämiseksi käytettyjä salaisia pakkokeinoja koskevista kertomuksista säädetään pakkokeinolaissa.

64 §

Rangaistusasteikon lieventämisen vaikutus

Tässä luvussa tarkoitettujen tiedonhankintakeinojen käyttämiseen ei vaikuta se, että rangaistus mitattaisiin rikoslain 6 luvun 8 §:ää soveltaen lievennetyltä rangaistusasteikolta.

65 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä luvussa tarkoitettujen salaisten tiedonhankintakeinojen käytön järjestämisestä ja valvonnasta sekä toimenpiteiden kirjaamisesta ja valvontaa varten annettavista selvityksistä.

6 luku

Poliisitutkinta

1 §

Poliisitutkinnassa tutkittavat asiat ja sovellettavat säännökset

Poliisitutkinnalla tarkoitetaan muuta poliisin toimitettavaksi laissa säädettyä tutkintaa kuin rikoksen johdosta toimitettavaa esitutkintaa. Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, poliisin

on toimitettava poliisitutkinta, jos se on ilmoituksen perusteella tai muusta erityisestä syystä tarpeen kadonneen henkilön löytämiseksi taikka palonsyyn selvittämiseksi.

Poliisitutkinta toimitetaan noudattaen tutkinnan laadun edellyttämällä tavalla soveltuvin osin esitutkintalain säännöksiä.

2 §

Henkilön asema poliisitutkinnassa

Jos poliisitutkinta toimitetaan henkilön oikeuksiin tai velvollisuuksiin vaikuttavan asian selvittämiseksi, häneen sovelletaan esitutkintalain asianosaista koskevia säännöksiä.

Jos poliisitutkinta toimitetaan sen selvittämiseksi, onko jollekin henkilölle tuomittava tai määrättävä rangaistukseen verrattava seuraamus, häneen sovelletaan rikoksesta epäiltyä koskevia esitutkintalain säännöksiä.

Muun kuin 2 momentissa tarkoitetun asianosaisen sekä tämän laillisen edustajan on pysyttävä totuudessa tehdessään selkoa tutkittavasta asiasta ja vastatessaan esitettyihin kysymyksiin.

Muuhun kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön sovelletaan todistajaa tai asiantuntijaa koskevia esitutkintalain säännöksiä. Hänen on totuudenmukaisesti ja mitään salaamatta ilmaistava, mitä hän tietää tutkittavasta asiasta. Hän on kuitenkin 2 momentissa tarkoitettussa poliisitutkinnassa oikeutettu tai velvoitettu kieltäytymään todistamasta, ilmaisemasta seikkaa tai vastaamasta kysymykseen, mikäli hänellä olisi vastaava oikeus tai velvollisuus oikeudenkäynnissä.

3 §

Velvollisuus saapua poliisitutkintaan

Jos henkilöllä saattaa olla poliisitutkinnassa tarvittavia tietoja, hän on velvollinen kutsusta saapumaan poliisitutkintaan sen poliisilaitoksen toimialueella, jossa hän oleskelee.

Jos poliisitutkintaan kutsuttu jättää ilman hyväksyttävää syytä kutsun noudattamatta, hänet voidaan päälystään kuuluvan poliisimiehen

päätöksellä noutaa sinne noudattaen, mitä esitutkintalain 6 luvun 2 §:ssä säädetään noudosta esitutkintaan. Jos poliisitutkintaa varten on määrätty tutkinnanjohtaja, hän päättää noutamisesta.

4 §

Poliisitutkinnan turvaaminen

Poliisimiehellä on oikeus poliisitutkinnan suorittamiseksi päästä paikkaan tai alueelle, jossa tutkinnan kohteena oleva tapahtuma on sattunut, tarkastaa esineitä tai asiakirjoja, joilla voi olla merkitystä tutkinnan suorittamiselle, ja tehdä tutkinnan suorittamiseksi tarvittavia kokeita sekä ottaa tutkimuksia varten tarvittavia näytteitä. Toimenpiteen edellytyksenä on lisäksi, että sillä voidaan perustellusti olettaa olevan tärkeä merkitys asian selvittämisessä. Pakkokeinoin lain 7 luvun 3 §:n mukaiset takavarikoimis- ja jäljentämiskiellot on soveltuvin osin otettava huomioon asiakirjoja tarkasteltaessa. Toimenpiteistä on laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

Vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan pääseminen poliisitutkinnan suorittamiseksi edellyttää päällystään kuuluvan poliisimiehen määrystä.

Esineen siirtämiseen yleisesti käytetyllä paikalla tai alueella liittyvistä poliisimiehen toimivaltuuksista säädetään 2 luvun 8 §:n 4 momentissa.

7 luku

Vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus

1 §

Vaitiolovelvollisuus

Poliisin henkilöstöön kuuluva virkamies ei saa ilmaista luottamuksellisesti tietoja antaneen taikka valeostajana tai peitehenkilönä toimineen henkilöllisyyttä koskevaa tietoa, jos tiedon ilmaiseminen vaarantaisi luottamuksellisesti tietoja antaneen tai valeostajana tai peitehenkilönä toimineen tai hänen läheistensä turvallisuuden.

Vaitiolovelvollisuus on voimassa myös, jos henkilöllisyyttä koskevan tiedon ilmaiseminen vaarantaisi jo käynnissä olevan tai tulevan tiedonhankinnan.

Muutoin poliisin henkilöstöön kuuluvan virkamiehen vaitiolovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muussa laissa sekä tässä luvussa jäljempänä säädetään. Sama vaitiolovelvollisuus on sillä, joka on työsopimussuhteessa poliisiin tai joka hänelle myönnettyjen poliisivaltuuksien nojalla tai muulla perusteella suorittaa poliisitehtävää.

Vaitiolovelvollisuus on voimassa myös palvelussuhteen poliisissa päätyttyä.

2 §

Tietojen antaminen vaitiolovelvollisuuden estämättä

Poliisin henkilöstöön kuuluvan virkamiehen tai muun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun henkilön vaitiolovelvollisuus ei estä tiedon antamista viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle, jolla säädetyn tehtävänsä vuoksi on tarve saada tieto muuten salassa pidettävästä seikasta taikka henkilön luotettavuudesta tai sopivuudesta tehtävään. Tietojen luovuttamisesta turvallisuuden kannalta merkittävään tehtävään pyrkivän tai siinä olevan henkilön luotettavuuden varmistamiseksi säädetään erikseen laissa.

Edellä 1 §:n 2 momentissa säädetty vaitiolovelvollisuus ei estä ilmaisemasta sellaisia tietoja, joiden ilmaisemiseen on yksittäistapauksessa painava syy hengelle tai terveydelle vaarallisen tapahtuman, vapautteen kohdistuvan rikoksen tai huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi taikka valtion turvallisuuden varmistamiseksi.

3 §

Vaitiolo-oikeus

Poliisin henkilöstöön kuuluva ei ole velvollinen ilmaisemaan hänelle hänen palvelussuhteensa aikana luottamuksellisesti tietoja anta-

neen henkilöllisyyttä koskevaa tietoa eikä salassa pidettäviä taktisia tai teknisiä menetelmiä.

Velvollisuudesta pitää 1 momentissa tarkoitettut tiedot ja menetelmät salassa tietyissä tapauksissa säädetään tämän luvun 1 §:n 1 momentissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 5 kohdassa.

4 §

Ilmaisuvelvollisuus oikeudenkäynnissä

Tuomioistuin voi määrätä ilmaistavaksi 1 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun tiedon, jos ilmoittamatta jättäminen voisi loukata asianosaisen oikeutta puolustautua asianmukaisesti tai muuten asianmukaisesti valvoa oikeuttaan oikeudenkäynnissä. Edellytyksenä määräämiselle on lisäksi, että syyttäjä ajaa syytettä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, taikka sellaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta siihen. Luottamuksellisesti tietoja antaneen henkilön taikka valeostajana tai peitetoiminnassa toimineen henkilöllisyyttä ei tällöinkään saa määrätä ilmaistavaksi, jos siitä ilmeisesti aiheutuisi vakavaa vaaraa hänen tai hänen läheistensä turvallisuudelle.

5 §

Ilmaisuvelvollisuus rikosta selvitettäessä

Poliisin henkilöstöön kuuluva on vaitiolovelvollisuudestaan tai -oikeudestaan huolimatta velvollinen ilmaisemaan 1 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun sellaisen tiedon, jonka ilmaiseminen on välttämätöntä esitutkinnan aloittamisen edellytysten arvioimiseksi, kun luottamuksellisesti tietoja antaneen on siinä ominaisuudessa taikka valeostajan tai peitehenkilön on siinä tehtävässä perusteltua syytä olettaa syyllistyneen rikokseen.

Poliisin henkilöstöön kuuluva on velvollinen ilmaisemaan 1 momentissa tarkoitetun tiedon

myös selvityksen saamiseksi asiassa, jossa esitutkinta on aloitettu, jos on perusteltua syytä epäillä, että luottamuksellisesti tietoja antanut siinä ominaisuudessa taikka valeostaja tai peitehenkilö siinä tehtävässä on syyllistynyt rikokseen.

Jos poliisin henkilöstöön kuuluva kieltäytyy ilmaisemasta 1 tai 2 momentissa tarkoitettua tietoa, tuomioistuin voi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta määrätä, että tieto on annettava vaatimuksen esittäjälle, jos kieltäytymiselle ei ole laillista perustetta. Tuomioistuin voi samoin asianomistajan vaatimuksesta määrätä, että poliisin henkilöstöön kuuluvan on annettava tieto poliisille luottamuksellisesti tietoja antaneen henkilöllisyydestä, jos ilmaiseminen on välttämätöntä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 14 §:ssä tarkoitetun asianomistajan syyteoikeuden turvaamiseksi. Tässä momentissa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä noudatetaan soveltuvin osin esitutkintalain 7 luvun 9 §:n säännöksiä todistajankuulustelusta tuomioistuimessa.

Harkitessaan 3 momentissa tarkoitetun määräyksen antamista tuomioistuimen on kiinnitettävä huomiota siihen, voiko ilmaisuvelvollisuus aiheuttaa vaaraa valtion turvallisuudelle tai jonkun hengelle tai terveydelle taikka vaarantaa käynnissä olevan tiedonhankinnan, ja miten perusteltua ilmoittaminen toisaalta on ottaen huomioon rikosepäilyn laatu ja asianomistajan oikeus asianmukaisesti valvoa oikeuttaan oikeudenkäynnissä.

Jos 3 momentissa tarkoitettu asia koskee valeostoa, peitetoimintaa tai tietolähteen ohjattua käyttöä, asia käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa. Muu ilmaisuvelvollisuutta koskeva asia käsitellään siinä käräjäoikeudessa, jossa se käy sopivasti päinsä. Tiedon ilmaisemista koskevan pyynnön esittäjän ja ilmaisemisesta kieltäytyneen henkilön on oltava läsnä asiaa käsiteltäessä. Asiaa käsiteltäessä käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

6 §

Viittaussäännös tietojen luovuttamisesta

Poliisin henkilörekisteriin talletettujen tietojen luovuttamisesta toiselle poliisiyksikölle ja muille viranomaisille teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa ja ulkomaille säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisi-toimessa annetussa laissa sekä henkilörekisterien käyttämisestä turvallisuusselvityksiä annettaessa turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002).

8 luku

Vahingonkorvaus ja palkkio

1 §

Valtion vahingonkorvausvastuu

Valtion varoista korvataan sellaiset henkilöt ja esinevahingot, jotka ovat aiheutuneet sivulliselle henkilölle poliisin suorittamasta pakko-toimenpiteestä.

Tämän luvun säännökset eivät rajoita vahinkoa kärsineen oikeutta korvaukseen vahingonkorvauslain (412/1974) tai muun lain nojalla.

2 §

Vahinkoa kärsineen myötävaikutus

Edellä 1 §:ssä tarkoitettua korvausta voidaan sovitella tai se voidaan evätä, jos vahingon kärsinyt on omalla toiminnallaan tai laiminlyönnillään olennaisesti vaikuttanut vahingon syntymiseen.

3 §

Virkamiehen ja työntekijän vastuu

Vahingon aiheuttaneen virkamiehen tai työntekijän korvausvastuusta sekä hänen velvollisuudestaan korvata valtiolle sen tämän lain mukaisesti suorittama korvaus säädetään vahingonkorvauslain 4 ja 6 luvussa.

4 §

Avustustyöstä maksettava korvaus ja palkkio

Avustustyöhön 9 luvun 3 tai 4 §:n mukaisesti osallistuneelle henkilölle maksetaan valtion varoista korvaus tehtävässä turmeltuneista tai hävinneistä työvälineistä, vaatteista ja varusteista, vahingoittuneesta kulku- tai kuljetusvälineestä sekä käytetystä polttoaineesta. Avustustyöhön osallistunut on lisäksi oikeutettu saamaan valtion varoista työhön käytetyn ajan mukaan lasketun kohtuullisen palkkion.

Poliisin avustamiseen osallistuneelle satuneesta tapaturmasta suoritetaan korvausta valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturman korvaamisesta säädetään, jollei vahingoittunut muuten ole oikeutettu tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaiseen korvaukseen. Tässä momentissa tarkoitettua korvausta koskevan asian käsittelee ensimmäisenä asteena Valtiokonttori.

5 §

Työnantajan ja kunnan oikeus

Jos vahingoittuneen työnantaja tai kunta on tämän lain nojalla korvattavassa tapaturmasiassa maksanut palkkaa, ennakkoa tai muita maksuja, työnantajan ja kunnan oikeudesta on voimassa, mitä tapaturmavakuutuslain 26 §:ssä säädetään työnantajan oikeudesta.

6 §

Vahingon selvittäminen

Poliisimiehen on viivytyksettä tehtävä esimiehelleen ilmoitus toimenpiteen suorittamisen yhteydessä aiheutuneesta muusta kuin vähäiseksi katsottavasta henkilö- tai esinevahingosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua vahingon aiheutumisesta tulee tarvittaessa taikka vahinkoa kärsineen tai virkatoimen suorittaneen pyynnöstä toimittaa poliisitutkinta, jossa on muun ohessa selvittävät ne olosuhteet, joissa

toimenpide on suoritettu, johto- ja vastuusuhteet toimenpiteen aikana, vahingon määrä sekä vahinkoa kärsineen oman toiminnan tai lainlyönnyksen vaikutus vahingon syntymiseen.

Toimenpiteen suorittamisen yhteydessä vammoja saaneelle on viivytyksettä annettava hoitoa ja järjestettävä tarvittaessa lääkärinapua. Jos henkilö ilmoittaa saaneensa vammoja poliisin toimenpiteen vuoksi, hänelle on mahdollisimman pian annettava tilaisuus päästä lääkärintarkastukseen tai, jos se ei ole välittömästi mahdollista, esteettömän henkilön tarkastettavaksi. Kustannukset hoidosta ja lääkärinavusta suoritetaan ennakolta valtion varoista.

7 §

Korvauksen ja palkkion suorittaminen

Tässä luvussa tarkoitetun vahingon korvaamisesta ja palkkion suorittamisesta päättää se poliisiyksikkö, jonka alueella toimenpide tai avustustyö taikka pääosa siitä on suoritettu tai jonka puolesta toimenpide on suoritettu. Korvausta on haettava kirjallisesti kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona toimenpide tai avustustyö suoritettiin taikka korvaukseen oikeutettu sai tiedon vahingosta. Erityisestä syystä korvausta voidaan hakea myöhemminkin.

Poliisiyksikön korvausta koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta. Palkkiota koskevaan päätökseen haetaan muutosta hallintolainkäyttölaissa säädetyllä tavalla.

9 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Poliisin antama virka-apu

Poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle myös laissa säädetyin valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua

pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään.

Poliisi voi antaa virka-apua myös yksityiselle, jos se on välttämätöntä tämän laillisiin oikeuksiin pääsemiseksi ja oikeuden loukkaus on ilmeinen. Virka-avun antamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksityistä estetään pääsemästä oikeuksiinsa ja oikeuksiin pääseminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttämistä.

Päätöksen virka-avun antamisesta tekee päällystään kuuluva poliisimies, jollei laissa toisin säädetä.

2 §

Poliisille annettava virka-apu

Viranomaisen on annettava poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Päätöksen virka-avun pyytamisestä tekee päällystään kuuluva poliisimies, jollei erikseen toisin säädetä tai asian kiireellisyys muuta vaadi.

Puolustusvoimien virka-avusta poliisille säädetään lailla erikseen.

3 §

Avustamisvelvollisuus

Jokainen on velvollinen päällystään kuuluvan poliisimiehen määräyksestä avustamaan poliisia hengenvaarassa olevan kadonneen etsimisessä, ihmishengen pelastamisessa, loukkaantuneen auttamisessa sekä huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon torjumisessa, jollei tällaiseen toimenpiteeseen osallistuminen ole henkilön ikä, terveydentila tai henkilökohtaiset olosuhteet huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa samoin kuin hukkuneen etsimiseksi yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen on päällystään kuuluvan poliisimiehen määräyksestä annettava poliisin käyttöön täyttä korvausta vastaan kohtuullisessa määrin elintarvikkeita, viestintäväli-

neitä, kuljetus- ja työvälineitä sekä muita tarvittavia laitteita ja aineita.

4 §

Vapaaehtoistoiminta

Poliisi voi käyttää vapaaehtoisjärjestöjä sekä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 3 luvussa tarkoitettua Maanpuolustuskoulutusyhdistystä ja myös sanotussa laissa tarkoitettuun palvelukseen osallistuvia henkilöitä apunaan etsintätehtävissä sekä muissa sellaisissa avustustehtävissä, joihin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Päätöksen vapaaehtoisjärjestön käyttämisestä etsintätehtävässä tekee etsintää johtava poliisimies ja muussa avustustehtävässä päällystön kuuluva poliisimies.

5 §

Poliisimiestä avustavan henkilön valtuudet

Poliisimiestä tämän pyynnöstä yksittäisen virkatehtävän suorittamisessa avustavalla on oikeus poliisimiehen ohjeiden mukaisesti suorittaa sellaisia yleisen järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka poliisimies toimivaltansa rajoissa osoittaa. Oikeudesta käyttää voimakeinoja säädetään 2 luvun 17 §:n 3 momentissa.

6 §

Teettämisoikeus

Jos joku poliisin kehotuksesta huolimatta laiminlyö tehtävän, jonka hän lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen nojalla on velvollinen suorittamaan, ja jos laiminlyönnistä saattaa aiheutua huomattavaa haittaa liikenteelle taikka yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai terveydelle, poliisilla on oikeus asianomaisen kustannuksella huolehtia tehtävän suorittamisesta. Päätöksen toimenpiteestä tekee päällystön kuuluva poliisimies.

Jos omaisuuden suojaaminen onnettomuuden tai rikoksen jälkeen lisävahingoilta sitä edellyttää, poliisi voi omistajan lukuun tehdä tai teettää kiireelliset, välttämättömät toimenpiteet, jollei omistaja tai haltija ole välittömästi tavoitettavissa.

Kustannukset 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin voidaan ennakolta suorittaa valtion varoista. Ne saadaan periä tehtävän laiminlyöneeltä taikka omaisuuden omistajalta siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

7 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta oikeudettomasti käyttää poliisin tunnuskuva sellaisenaan taikka sovellettuna merkkiin tai kuvalliseen esitykseen taikka poliisin tunnuskuva erehdyttävästi muistuttavaa merkkiä, on tuomittava *poliisin tunnuskuvan oikeudettomasta käytöstä* sakkoon.

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 1 luvun 10 §:ssä säädettyä kieltoa, on tuomittava *poliisin virkapuvun oikeudettomasta käytöstä* sakkoon, jollei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

8 §

Liikkumis- ja oleskelurajoitukset

Erittäin tärkeän toiminnan tai omaisuuden turvaamiseksi taikka ihmisten suojaamiseksi voidaan sisäasiainministeriön asetuksella rajoittaa liikkumista tai oleskelua turvattavassa tai suojattavassa kohteessa tai sen ympäristössä kohteesta aiheutuvan tai siihen kohdistuvan vaaran vuoksi taikka kieltää turvallisuutta vaarantavien esineiden tai aineiden tuonti sinne. Kielon tai rajoituksen rikkomisesta voidaan tuomita sakkoon, jos teosta ei ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

9 §

Kansainvälinen yhteistoiminta

Poliisin antamasta oikeus- ja virka-avusta vieraan valtion poliisille ja poliisin siltä saamasta oikeus- ja virka-avusta sekä vieraan valtion poliisimiehen oikeudesta käyttää suomalaisen poliisimiehen toimivaltuuksia on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai Suomea velvoittavassa kansainvälisessä sopimuksessa sovitaan.

Sisäasiainministeriö voi asioissa, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan tai muuten vaadi eduskunnan suostumusta, tehdä poliisin toimialaan kuuluvia, tavanomaisina pidettäviä yhteistoimintasopimuksia naapurivaltioiden, Itämeren rantavaltioiden ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kanssa.

10 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää:

- 1) päällystään, alipäällystään ja miehistöön kuuluvista poliisimiehistä;
- 2) poliisin toiminnallisista johtosuhteista;
- 3) poliisin tunnuskuvasta ja virkamerkistä sekä voimankäyttö- ja suojavälineistä;
- 4) kansainväliseen sopimukseen perustuvien toimivaltuuksien käytöstä tehtävistä ilmoituksista ja selvityksistä.

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin:

- 1) poliisimiehen aseman ilmaisemisesta ja poliisimiehen yksilöimisestä huolehtimisesta;
- 2) haltuun otetun omaisuuden säilyttämisestä;
- 3) poliisitutkinnan suorittamisesta;
- 4) kulkuneuvon pysäyttämisessä käytettävistä merkeistä ja menetelmistä;

- 5) automaattisesta tieliikenteen valvonnasta;
- 6) voimakeinojen käytön määritelmistä, voimankäyttökoulutuksesta, voimankäytön harjoittelusta ja seurannasta, oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä, voimankäyttövälineiden säilyttämisestä sekä voimakeinojen käytön valvonnasta;

- 7) eläimen kiinniottamisesta, säilyttämisestä ja lopettamisesta;

- 8) virka-avun antamisesta muulle kuin tullilaitokselle tai rajavartiolaitokselle;

- 9) poliisitoimenpiteiden kirjaamisesta;

- 10) turvatarkastustoimenpiteiden teknisestä toteuttamisesta ja turvatarkastusten käytännön järjestämisestä sekä turvatarkastuksista järjestettävästä koulutuksesta;

- 11) virkapuvun mallista ja sen yhteydessä käytettävistä merkeistä sekä siitä, milloin virka-tehtävän laatu tai luonne edellyttää virkapuvun käyttöä.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan poliisilaki (493/1995), lukuun ottamatta sanotun lain 8 §:ää virkamiesten osalta, sellaisena kuin se on laissa 498/2009. Mainittu pykälä ja sen nojalla annetut myös virkamiehiä koskevat valtuudet kumoutuvat kolmen vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Kun Poliisihallitus antaa määrätylle virkamiehelle poliisilain (493/1995) 8 §:n 2 momentin nojalla valtuudet esitutkinnan toimittamiseen, se saa samalla oikeuttaa hänet toimimaan tutkinnanjohtajana.

Laki

poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 2 §, 15 §:n edellä oleva väliotsikko sekä 15 a ja 16 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 § laissa 508/1995, 15 a § laissa 676/2006 ja 16 § laissa 69/2005, sekä

lisätään lakiin uusi 15 b—15 i § ja 16 §:n edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

2 §

Poliisin tehtävät

Poliisin tehtävistä säädetään poliisilain (/)
 1 luvun 1 §:ssä.

Poliisimiehen virka-asemaan liittyvät säännökset

15 a §

Poliisivaltuudet

Poliisimiehellä on tehtävänsä suorittaessaan koko maassa poliisilaissa tai muussa laissa säädetty valtuudet.

Poliisikokelaalla on poliisimiehelle kuuluvat valtuudet suorittaessaan kouluttajansa johdon ja valvonnan alaisena koulutukseen liittyviä tehtäviä. Poliisikokelaalla on poliisimiehelle kuuluvat valtuudet myös suorittaessaan Poliisihallituksen antamasta määräyksestä valtion turvallisuuden ylläpitämiseksi tai valtakunnallisen poliisitoiminnallisen erityistilanteen hoitamiseksi poliisille kuuluvia tehtäviä.

Nuoremmalla konstaapelilla on poliisimiehelle kuuluvat toimivaltuudet. Poliisin perustutkintoon kuuluvan työharjoittelujakson aikana nuorempi konstaapeli saa käyttää poliisimiehelle kuuluvia toimivaltuuksia työharjoittelun ohjaajan johdon ja tarpeellisen valvonnan alaisena.

15 b §

Poliisihenkilöstön täydentäminen

Jos valtion turvallisuuden tai poikkeuksellisten olojen vuoksi on tarpeen, valtioneuvosto voi määrätä poliisin henkilöstöä täydennettäväksi erityisellä täydennyspoliisihenkilöstöllä.

Täydennyspoliisihenkilöstöön voidaan ottaa tehtävään henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva henkilö, joka poliisipiirin päällikön kanssa tekemänsä sopimuksen mukaan sitoutuu tehtävään.

Oikeudesta käyttää voimakeinoja on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 17 §:n 3 momentissa säädetään.

Täydennyspoliisihenkilöstöön kuuluva voidaan asettaa täydennyspoliisihenkilöstön koulutukseen liittyvään tilaisuuteen kokoontumislain (530/1999) 18 §:ssä tarkoitetuksi järjestyksenvalvojaksi ja hänet voidaan määrätä tällaiseen tilaisuuteen tieliikennelain (267/1981) 49 §:ssä tarkoitetuksi liikenteen ohjaajaksi.

Täydennyspoliisihenkilöstöön kuuluvan tehtävistä, varustuksesta, koulutuksesta ja palvelukseen kutumisesta sekä sopimussuhteen ehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

15 c §

Poliisimiehen toimialue ja toimimisvelvollisuus

Poliisimies on velvollinen toimimaan sen poliisiyksikön toimialueella, johon hänet on sijoitettu.

Poliisimies voidaan määrätä toimimaan myös sijoitusyksikkönsä toimialueen ulkopuolella.

Poliisimies on ilman eri määräystä velvollinen ryhtymään kiireellisiin toimiin koko maassa myös toimialueensa ulkopuolella ja vapaa-aikanaan, jos se on välttämätöntä vakavan rikoksen estämiseksi, tällaista rikosta koskevan tukinnan aloittamiseksi tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi taikka jos se näihin rinnastettavan muun erityisen syyn vuoksi on tarpeen.

15 d §

Palvelukseen ilmoittautuminen

Poliisitoiminnallisen erityistilanteen varalta poliisimiehen tulee huolehtia siitä, että hänen yhteystietonsa ovat poliisiyksikön tiedossa.

Poliisimiehen on viipymättä ilmoittauduttava palvelukseen vakavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavan teon tai tapahtuman sitä välttämättä vaatiessa.

Poliisimies on velvollinen määräyksestä saapumaan palvelukseen myös vuosilomalla ollessaan, milloin se yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi on välttämätöntä. Määräyksen voi antaa Poliisihallitus poliisimiehelle sekä poliisin valtakunnallisen yksikön päällikkö ja poliisilaitoksen päällikkö oman yksikkönsä poliisimiehelle.

Poliisimies on muulloin kuin virkavapaana tai vuosilomalla ollessaan velvollinen määräyksestä olemaan tilapäisesti hälytysvalmiudessa ja saapumaan palvelukseen, jos se poliisin toimintaan liittyvästä erityisestä syystä on tarpeen. Määräyksen voi antaa Poliisihallitus poliisimiehelle sekä poliisin valtakunnallisen yksikön päällikkö ja poliisilaitoksen päällikkö oman yksikkönsä poliisimiehelle.

15 e §

Poliisimiehen toimiminen avustajana tai asiamiehenä

Poliisimies saa toimia rikoksesta epäillyn avustajana tai asiamiehenä vain, jos epäilty on hänen suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulaisensa, sisaruksensa tai avio-

puolisonsa ja tällä ei oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvun 1 §:n mukaan ole oikeutta saada puolustajaa.

Poliisimies ei saa toimia asianomistajan avustajana tai asiamiehenä, jos se voi olla ristiriidassa hänen virkatehtäviensä hoitamisen kanssa.

15 f §

Poliisimiehen käyttäytyminen

Poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Arvioitaessa poliisimiehen käyttäytymistä otetaan huomioon myös hänen asemansa ja tehtävänsä poliisihallinnossa.

15 g §

Sivutoimet

Poliisimies ei saa ottaa vastaan eikä pitää valtion virkamieslain 18 §:n 4 momentissa tarkoitettua sivutointa, ellei siihen hakemuksesta myönnetä lupaa.

Poliisimies ei saa hoitaa tehtävää, johon liittyvät oikeudet tai velvollisuudet saattavat joutua ristiriitaan poliisin tehtävien kanssa.

15 h §

Poliisimiehen kunto ja ammattitaito

Poliisimiehen tulee ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää kuntoa ja ammattitaitoa. Eri työtehtävien edellyttämän kunnan tasosta ja kunto-testien järjestämisestä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

15 i §

Poliisimiehen määräaikainen virantoimituksesta erottaminen

Poliisimiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan määrätä kurinpitörangaistuksena virantoimituksesta

erottaminen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei varoitusta ole pidettävä riittävänä. Palkanmaksu keskeytetään virantoimituksesta erottamisen ajaksi.

Virantoimituksesta erottamisesta päättää nimittävä viranomainen. Jos nimittävä viranomainen on valtioneuvosto, virantoimituksesta erottamisesta päättää sisäasiainministeriö. Virantoimituksesta erottamisesta päättävän viranomaisen tulee panna virantoimituksesta erottaminen vireille viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen sai tiedon seikasta, joka saattaa aiheuttaa virantoimituksesta erottamisen.

Ennen kuin poliisimiehen virantoimituksesta erottamisesta tehdään päätös, hänelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Lisäksi viranomaisen on varattava pääluottamusmiehelle tai luottamusmiehelle tilaisuus tulla kuulluksi, jos poliisimies sitä pyytää, eikä virantoimituksesta erottamista asian laadun vuoksi ole saatettava voimaan välittömästi. Viranomaisen on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava poliisimiehelle mahdollisuudesta pyytää pääluottamusmiehen tai luottamusmiehen kuulemista.

Muutoksenhausta päätökseen, joka koskee poliisimiehen määräaikaista virantoimituksesta erottamista, säädetään valtion virkamieslaissa.

Erinäiset säännökset

16 §

Tarkemmat säännökset

Tasavallan presidentin asetuksella säädetään poliisin ansiorististä ja ansiomitalista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin poliisin organisaatiosta ja tehtävistä sekä poliisipäällikön virkaan poliisipäällystön tutkinnon lisäksi vaadittavasta ylemmästä korkeakoulututkinnosta.

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poliisiyksiköiden asemasta ja tehtävistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 momentti sekä 3 momentin johdantokappale ja 4 ja 9 kohta, 3 §:n 1 momentti ja 3 momentin johdantokappale, 4 §:n 2 momentin johdantokappale, 6 §:n 3 momentti, 10 §:n 4 momentti, 12 §:n 1 momentti, 13 §:n 2 momentin 5 kohta, 14 §:n 4 kohta, 15 §:n 2 momentti, 17 §:n 1 ja 3 momentti, 19 §:n 1 momentin 3 ja 10 kohta sekä 3 momentti, 22 §:n 1 momentin 4 kohta ja 7 kohdan b alakohta sekä 2 momentti, 26 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti, 37 §:n 1 momentti, 43 §, 46 §:n 1, 3 ja 4 momentti sekä 47 §,

sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 2 momentin 5 kohta laissa 523/2004, 14 §:n 4 kohta laissa 256/2006, 15 §:n 2 momentti laissa 1424/2009 sekä 19 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 594/2005 ja 3 momentti laissa 457/2009, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan poliisilain (/) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn ja muuhun henkilötietojen käsittelyyn silloin, kun henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa henkilörekisteri tai sen osa. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) siltä osin kuin tässä laissa tai muussa laissa ei toisin säädetä.

2 §

Poliisiasiain tietojärjestelmä

Poliisiasiain tietojärjestelmä on poliisin valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekisteri. Poliisiasiain tietojärjestelmä voi sisältää henkilöistä tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Tietojärjestelmään saadaan lisäksi tallettaa poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:

4) vapaudenmenetysaikojen seuraamiseksi ja valvomiseksi sekä säilytysturvallisuuden varmistamiseksi esitutkintalain (/), pakkokeinolain (/), poliisilain taikka muun säädöksen perusteella kiinniotetuista, pidätetyistä tai vangituista henkilöistä pidättämistä koskevat tiedot, rikosilmoituksiin ja kiinniottoon liittyvät tiedot sekä yksittäistapauksissa vapautensa menettäneen säilytysturvallisuuteen vaikuttavat tiedot (*pidätettyjen tiedot*);

9) rikoksesta epäiltyjen henkilöiden tunnistamiseksi, rikoksen selvittämiseksi ja rikosten tekijöiden rekisteröimiseksi rikoksesta epäilyistä tai tuomituista henkilöistä pakkokeinolain

9 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetty henkilötuntemerkit ja mainitun luvun 4 §:ssä säädetty DNA-tunnisteet, henkilön videokuvat ja jälkineenäjäljet, epäilyn kohteena olevaan rikokseen liittyviä tietoja sekä rekisteröintiä ja henkilön luokitusta koskevia tietoja (*tuntemerkkitiedot*);

3 §

Hallintoasiain tietojärjestelmä

Hallintoasiain tietojärjestelmä on poliisin valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekisteri. Hallintoasiain tietojärjestelmä voi sisältää henkilöistä tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Tietojärjestelmään saadaan lisäksi tallettaa poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:

4 §

Epäiltyjen tietojärjestelmä

Epäiltyjen tietojärjestelmä voi sisältää poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja rikostiedustelu-, tarkkailu- ja havaintotietoja henkilöistä, joiden on syytä epäillä:

6 §

Poliisin muut henkilörekisterit

Poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustettuihin poliisin henkilörekistereihin saa kerätä ja tallettaa vain kyseisten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja. Poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi

perustettuihin poliisin henkilörekistereihin saa tallettaa vain kyseisten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja.

10 §

Arkaluonteisten tietojen käsittely

— — — — —
DNA-tunnisteen tallettamista koskevista rajoituksista säädetään pakkokeinolain 9 luvun 4 §:ssä.

12 §

Yksittäiseen tehtävään liittymättömien tietojen käsittely

Poliisin yksittäisen tehtävän suorittamisen yhteydessä saatuja, poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, jotka eivät liity kyseeseen tai muuhun jo suoritettavana olevaan tehtävään, saa kerätä ja tallettaa vain tämän lain 4, 5, 30 ja 31 §:ssä tarkoitettuun henkilörekisteriin sekä tilapäiseksi tarkoitettuun 6 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun henkilörekisteriin kyseisissä pykälissä säädettyissä talletustarkoituksissa.

13 §

Poliisin tietojen saanti eräistä rekistereistä

— — — — —
Poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa:

— — — — —
5) teleyritykseltä pakkokeinolain 10 luvun 6—8 §:ssä, poliisilain 5 luvun 8 ja 9 §:ssä sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 35 ja 36 §:ssä säädettyjä tietoja;

14 §

Muiden viranomaisten tietojen luovuttaminen poliisille suoraikäyttöisesti tallettamalla tai konekielisessä muodossa tallettamista varten

Poliisin henkilörekistereihin voivat, siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, suoraikäyttöisesti tallettamalla tai konekielisessä muodossa tallettamista varten luovuttaa:

— — — — —
4) rajavartiolaitos 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaitaissa (578/2005) tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle, sekä tämän lain 3 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaitaissa tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle;

15 §

Tietojen käyttäminen tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitusta vastaavaan tarkoitukseen

— — — — —
Poliisilla on oikeus käyttää poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetun henkilörekisterin tietoja, jos tiedot ovat tarpeen kyseisten tehtävien suorittamiseksi. Poliisilla on oikeus käyttää poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetun henkilörekisterin tietoja, jos tiedot ovat tarpeen sen tehtävän suorittamiseksi, jota varten tiedot on kerätty ja talletettu.

17 §

Tietojen luovuttaminen toiselle poliisiyksikölle tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitusta vastaavaan tarkoitukseen

Poliisiyksikkö saa luovuttaa toiselle poliisiyksikölle poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa

säädettyjen tehtävien suorittamiseksi poliisin valtakunnallista käyttöä suppeampaan käyttöön perustetun henkilörekisterin tietoja, jos ne ovat tarpeen kyseisten tehtävien suorittamiseksi.

Poliisiyksikkö saa luovuttaa toiselle poliisiyksikölle poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi valtakunnallista käyttöä suppeampaan käyttöön perustetun henkilörekisterin tietoja, jos ne ovat tarpeen sen tehtävän suorittamiseksi, jota varten tiedot on kerätty ja talletettu.

19 §

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Poliisi saa luovuttaa muista poliisin henkilörekistereistä kuin 30 §:ssä tarkoitettusta Europol-tietojärjestelmästä ja 31 §:ssä tarkoitettusta kansallisesta Schengen-tietojärjestelmästä salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa tietoja, jotka ovat tarpeen:

3) rajavartiolaitokselle 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaitaissa tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle, ja tämän lain 3 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaitaissa tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle, sekä tietoja, jotka ovat tarpeen rajavalvontaa, rajatarkastuksien toteuttamista sekä henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa varten;

10) virkamiehelle, jolla on poliisilain (493/1995) 8 §:ssä, sellaisena kuin se on laissa 498/2009, säädetyt erityiset poliisivaltuudet, poliisilain 1 luvun 1 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi; tietojen luovuttamisesta on voimassa, mitä tämän lain 17 §:n 1—3 momentissa ja 18 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään;

Rekisterinpitäjä voi erityisestä syystä antaa salassapitosäännösten estämättä 4 §:ssä tarkoitettuun epäiltyjen tietojärjestelmään ja 6 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun rekisteriin teknisen käyttöyhteyden puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen rikostiedustelu-, rikosanalyysi- tai tarkkailutehtäviin määrätyille virkamiehille sekä Rikosseuraamuslaitoksen rikostiedustelu-, rikosanalyysi- tai tarkkailutehtäviin määrätyille virkamiehille, joilla on poliisilain (493/1995) 8 §:ssä, sellaisena kuin se on laissa 498/2009, säädetyt erityiset poliisivaltuudet.

22 §

Tietojen poistaminen poliisiasiaain tietojärjestelmästä

Poliisiasiaain tietojärjestelmästä tiedot poistetaan seuraavasti:

4) pidätettyjen tiedot kymmenen vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä; poliisilain 2 luvun 2 §:n nojalla kiinniotetun tiedot kuitenkin viiden vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä;

7) tekotapatiedot ja tuntomerkkitiedot yhden vuoden kuluttua;

b) esitutkintaviranomaisen tai syyttäjän esitutkintalain 3 luvun 9 tai 10 §:n nojalla tekemästä päätöksestä;

Pakkokeinolain 9 luvun 4 §:n nojalla poliisin henkilörekisteriin talletettu DNA-tunniste poistetaan rekisteristä yhden vuoden kuluttua siitä, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon syyttäjän tekemästä päätöksestä, jonka mukaan asiassa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta, taikka siitä, että rekisteröityä vastaan nostettu syyte on lainvoimaisella tuomiolla hylätty tai rangaistus poistettu. Jollei tunnistetta ole aikaisemmin poistettu, se poistetaan viimeistään 10 vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta. Säilytetyt

näytteet tuhotaan samalla, kun niitä vastaavat DNA-tunnisteet poistetaan.

26 §

Tietojen poistaminen muista henkilörekistereistä

Poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetuista tämän lain 6 §:ssä tarkoitetuista henkilörekistereistä tiedot poistetaan seuraavasti:

Poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetuista tämän lain 6 §:ssä tarkoitetuista henkilörekistereistä tiedot poistetaan yhden vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta.

37 §

Tietojen luovuttaminen Euroopan unionin jäsenvaltioiden alueelle ja Euroopan talousalueelle

Poliisi saa luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden alueella ja Euroopan talousalueella poliisiviranomaiselle ja muulle viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen, poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetun poliisin henkilörekisterin tietoja, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseisten tehtävien suorittamiseksi. Poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetun poliisin henkilörekisterin tietoja saa luovuttaa, jos tiedot ovat välttämättömiä sen tehtävän suorittamiseksi, jota varten tiedot on kerätty ja talletettu.

43 §

Informointi tietojen käsittelystä

Poliisin on kerätessään henkilötietoja poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi huolehdittava henkilötietolain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua tiedonantovelvollisuudesta. Tätä velvollisuutta poliisilla ei ole kerätessään, tallettaessaan ja luovuttaessaan poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia henkilötietoja.

46 §

Tarkastusoikeuden toteuttaminen Euroopan poliisiviraston tietojärjestelmän tietoihin

Euroopan poliisivirasto antaa Euroopan poliisiviraston tietojärjestelmästä tiedot tarkastamista varten. Tätä tarkoittava pyyntö on esitettävä poliisilaitokselle, joka saattaa asian viipymättä Euroopan poliisiviraston käsiteltäväksi. Poliisilaitoksen on ilmoitettava pyynnön tehneelle henkilölle, että Euroopan poliisivirasto vastaa hänelle suoraan.

Jokaisella on lisäksi oikeus pyytää Euroopan poliisiviraston yhteistä valvontaviranomaista varmistamaan, että häntä koskevien henkilötietojen kerääminen, tallettaminen, käsittely ja käyttö Euroopan poliisivirastossa tapahtuu lainmukaisesti ja oikein. Tätä tarkoittava pyyntö on esitettävä tietosuojavaltuutetulle tai poliisilaitokselle, jonka on saatettava asia viipymättä Euroopan poliisiviraston yhteisen valvontaviranomaisen käsiteltäväksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tarkastuspyyntö ja 3 momentissa tarkoitettu poliisilaitokselle esitettävä varmistuspyyntö on esitettävä henkilökohtaisesti poliisilaitokselle, ja samalla pyynnön esittäjän on todistettava henkilöllisyytensä.

47 §

Tarkastusoikeuden toteuttaminen Schengenin tietojärjestelmän teknisen tuen yksikön ylläpitämisen tiedoston tietoihin

Jokaisella on oikeus pyytää Schengenin yleis-sopimuksen 115 artiklassa tarkoitettua valvontaviranomaista varmistamaan, että häntä koskevien henkilötietojen kerääminen, tallettaminen, käsittely ja käyttö Schengenin tietojärjestelmän teknisen tuen yksikön ylläpitämässä tiedostossa tapahtuu lainmukaisesti ja oikein. Tätä tarkoittava pyyntö on esitettävä tietosuoja-

valtuutetulle tai poliisilaitokselle. Poliisilaitokselle esitetty varmistuspyyntö on poliisin viipymättä toimitettava tietosuojavaletuutetulle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu poliisilaitokselle esitettävä varmistuspyyntö on esitettävä henkilökohtaisesti poliisilaitokselle, ja pyynnön esittäjän on samalla todistettava henkilöllisyytensä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rajavartiolain (578/2005) 9 §:n 2 ja 3 momentti, 10 §, 28 §:n 1 momentin 9 kohta, 32 ja 36 §, 41 §:n 2 ja 3 momentti, 42 §:n 1 momentti, 46 § ja 66 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 1 momentin 9 kohta, 32 § ja 41 §:n 2 ja 3 momentti laissa 478/2010, sekä

lisätään 41 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 478/2010, uusi 4 momentti seuraavasti:

9 §

Toimenpiteen siirtäminen ja toimenpiteestä luopuminen

— — — — —
Rajavartiolaitoksen toimenpidettä pyytäneellä henkilöllä, jonka välitöntä oikeutta asia koskee, on oikeus saada tieto toimenpiteestä luopumisen perusteesta.

Tässä laissa tarkoitetun tiedonhankintatoimenpiteen siirtämisessä noudatetaan soveltuvien osin, mitä poliisilain (/) 5 luvun 46 §:n 1 momentissa säädetään.

10 §

Tullitehtävässä, poliisitehtävässä ja esitutkintatehtävässä noudatettavat yleiset periaatteet

Poliisitehtävissä noudatetaan poliisilaissa ja muussa poliisin tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Tullitehtävissä noudatetaan tullilaissa (1466/1994) ja muussa tullivalvontaa koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Esitutkintatehtävissä noudatetaan esitutkintalaissa (/), pakkokeinolaissa (/) ja muussa esitutkintaviranomaisen tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita.

28 §

Rajavalvontaa koskevat toimivaltuudet

Sen lisäksi, mitä tässä laissa ja muualla säädetään, rajavartiolaitoksella on Schengenin rajatarkastuksessa tarkoitettujen rajavalvonnan, rajatarkastusten ja rajojen valvonnan suorittamiseksi oikeus ilman rikosepäilyä:

9) suorittaa henkilöntarkastus noudattaen soveltuvin osin, mitä pakkokeinolain 8 luvun 30 §:n 1 kohdassa, 31 ja 33 §:ssä säädetään.

32 §

Rajavartiolaitoksen toimivaltuudet yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen rajanylityspaikalla

Rajavartiolaitoksen oikeudesta toimenpiteisiin rajanylityspaikalla yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 2, 5 ja 6 §:ssä, 8 §:n 1 momentissa sekä 10 §:ssä säädetään. Mitä poliisilain 2 luvun 6 §:n 3 momentissa säädetään päällystön kuuluvasta poliisimiehestä, sovelletaan rajavartiolaitoksessa pidättämiseen oikeutettuun virkamieheen ja rajanylityspaikalla esimiehenä toimivaan rajavartiolaitokseen.

36 §

Henkilöllisyyden selvittäminen

Rajavartiolaitoksella on rajavartiolaitokselle säädetyn yksittäisen tehtävän suorittamiseksi oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa.

Jos henkilö kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai henkilöllisyyttä ei muuten voida selvittää, rajavartiolaitoksella on oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntemerkkien perusteella. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä pakkokeinolain 8 luvun

33 §:n 2—4 momentissa säädetään henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta.

Rajavartiolaitoksella on oikeus ottaa kiinni henkilö, joka kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai antaa siinä tarkoitettuista seikoista todennäköisesti virheellisen tiedon, jos kiinni ottaminen on välttämätöntä tietojen selvittämiseksi. Kiinni otettu on päästettävä vapaaksi heti, kun tarvittavat tiedot on saatu, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua kiinni ottamisesta.

41 §

Rajavartiolaitoksen toimivaltuudet rikosten ennalta estämiseksi ja selvittämiseksi

Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksista toimialallaan rikosten ennalta estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi on telekuuntelua, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, televalvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa, henkilön teknistä seurantaa, peitetöimintää, valeostoa ja tietolähteen ohjattua käyttöä lukuun ottamatta voimassa, mitä poliisin tai poliisimiehen toimivaltuuksista ja niiden käytöstä rikosten ennalta estämiseksi, selvittämiseksi tai syyteharkintaan saattamiseksi poliisilaissa, esitutkintalaissa ja pakkokeinolaissa tai muualla laissa säädetään. Rajavartiolaitoksella on kuitenkin oikeus poliisilaissa ja pakkokeinolaissa säädettyyn telekuunteluun, tietojen hankkimiseen telekuuntelun sijasta, televalvontaan, peiteltyyn tiedonhankintaan ja henkilön tekniseen seurantaan rajavartiolaitoksen ennalta estäessä tai selvittäessä rikoslain 17 luvun 8 a §:ssä tarkoitettua törkeää laittoman maahantulon järjestämistä tai mainittua rikosta ja siihen liittyvää rikoslain 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitettua ihmiskaupparikosta.

Rajavartiolaitoksella on muun esitutkintaviranomaisen johdossa tapahtuvaan esitutkintaan osallistuessaan oikeus käsitellä tietoa, joka on hankittu sellaisella menetelmällä, joka ei ole rajavartiolaitoksen käytettävissä.

Mitä päällystön kuuluvan poliisimiehen ja poliisilain 5 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoi-

tetun pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen toimivaltuuksista rikosten ennalta estämiseksi säädetään, sovelletaan rajavartiolaitoksessa pidättämiseen oikeutettuun virkamieheen. Peitellystä tiedonhankinnasta, valvotusta läpilaskusta sekä salaisen pakkokeinon käytön ja salaisen tiedonhankinnan suojaamisesta päättää kuitenkin rajavartiolaitoksen esikunnan oikeudellisen osaston osastopäällikkö tai apulaisosastopäällikkö.

42 §

Rajavartiolaitoksen tutkittavat rikosasiat

Rajavartiolaitos toimittaa, jollei jäljempänä toisin säädetä, esitutkinnan, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että on tehty rikos, joka koskee rajavartiolaitoksen valvottavan rajan ylittämisestä annettujen säännösten tai määräysten rikkomista rikoslain 17 luvun 7 tai 7 a §:ssä säädetyllä tavalla tai muulla laissa säädetyllä tavalla, rikoslain 17 luvun 8 ja 8 a §:ssä tarkoitettua laittoman maahantulon järjestämistä tai mainittuja rikoksia ja näihin tekoihin liittyvää rikoslain 25 luvun 3 ja 3 a §:ssä tarkoitettua ihmiskauppaa tai muuta rikoslain 25 luvussa tarkoitettua vapautteen kohdistuvaa rikosta, rajavartiolaitoksen tarkastettavaa asiakirjaa koskevaa rikoslain 33 luvun 1—4 §:ssä tarkoitettua väärennysrikosta, rikoslain 17 luvun 7 b §:ssä tarkoitettua alueloukkausta tai muuta Suomen alueellisen kos-

kemattomuuden loukkaamista taikka rajavartiolaitoksen valvottavaksi säädetyn muun säännöksen tai määräyksen noudattamatta jättämistä.

46 §

Tutkinnanjohtaja

Tutkinnanjohtajana rajavartiolaitoksen toimittamassa esitutkinnassa on pakkokeinolain 2 luvun 9 §:n 3 kohdassa tarkoitettu rajavartiolaitoksen virkamies.

66 §

Vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotto

Haltuun otettu omaisuus on palautettava haltijalle viipymättä ja viimeistään 14 vuorokauden kuluessa. Jollei esinettä tai ainetta voida vaaratta palauttaa haltijalle, se luovutetaan poliisille joko haltijalle palauttamista varten taikka poliisilain 2 luvun 15 §:ssä tai ampumase-laissa (1/1998) säädettyjä toimenpiteitä varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 7 §:n 1 momentti sekä 3 momentin johdantokappale ja 5 kohta, 8 §:n 1 momentti sekä 3 momentin johdantokappale ja 6 kohta, 9 §:n 1 momentti ja 3 momentin johdantokappale, 10 §:n 1 momentti ja 3 momentin johdantokappale, 11 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentti, 18 §:n 2 momentti, 24 §:n 2 momentti,

26 §:n 1 ja 3 momentti, 35 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti, 38 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta ja 2 momentin johdantokappale sekä 40 §,

sellaisena kuin niistä on 12 §:n 1 momentti laissa 479/2010, seuraavasti:

7 §

Tutkinta- ja virka-apurekisteri

Tutkinta- ja virka-apurekisteri voi sisältää tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain (/) 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaissa (578/2005) tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Rekisteriin saadaan lisäksi tallettaa poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaissa tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:

5) tutkinta- ja virka-aputehtävien suorittamiseksi ja kirjaamiseksi esitutkintalaissa (/) tarkoitetussa esitutkinnassa, rajavartiolain 27 §:ssä säädettyssä muussa tutkinnassa, rajavartiolaitoksen toimenpiteiden yhteydessä tai virka-aputehtävässä taikka pakkokeinolain (/) soveltamisen yhteydessä saatuja tietoja (*tutinnan ja virka-avun tiedot*) seuraavasti:

8 §

Poliisiasiain tietojärjestelmän käyttäminen rajavartiolaitoksen tehtävissä

Sen lisäksi, mitä poliisitoimen henkilötietolaissa säädetään, poliisiasiain tietojärjestelmä voi sisältää tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaissa tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Tietojärjestelmään saadaan lisäksi tallettaa poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaissa tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:

tamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:

6) rikoksesta epäiltyjen henkilöiden tunnistamiseksi, rikoksen selvittämiseksi ja rikosten tekijöiden rekisteröimiseksi rikoksesta epäillyistä tai tuomituista henkilöistä pakkokeinolain 9 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetty henkilötunnusmerkit ja mainitun luvun 4 §:ssä säädetty DNA-tunnisteet, henkilön videokuvat ja jälkinejäljet, epäilyn kohteena olevaan rikokseen liittyviä tietoja sekä rekisteröintiä ja henkilön luokitusta koskevia tietoja (*tuntemerkkitiedot*).

9 §

Lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri

Lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri voi sisältää tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaissa tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Rekisteriin saadaan lisäksi tallettaa poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaissa tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:

10 §

Poliisin hallintoasiain tietojärjestelmän käyttäminen rajavartiolaitoksen tehtävissä

Hallintoasiain tietojärjestelmä voi sisältää tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaissa tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Rajavartiolaitos saa tallettaa tietojärjestelmään lisäksi poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaissa tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:

11 §

Rikoksista epäiltyjen rajavartiolaitoksen rekisteri

Rikoksesta epäiltyjen rajavartiolaitoksen rekisteri voi sisältää poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitokselle rajavartiolaissa tai muualla laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja rikostiedustelu-, tarkkailu- ja havaintotietoja henkilöistä, joiden on syytä epäillä syyllistyvän tai syyllistyneen rajavartiolaitoksen tutkittavaan rikokseen, josta saattaa seurata vankeutta, taikka myötävaikuttavan tai myötävaikuttaneen rajavartiolaitoksen tutkittavaan rikokseen, josta saattaa seurata enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta, tai huumausaineen käyttörikokseen.

12 §

Turvallisuustietorekisteri

Turvallisuustietorekisteri voi sisältää tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitokselle rajavartiolaissa tai eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa (485/2004), jäljempänä *merenkulun turvatoimilaki*, säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

18 §

Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

Rajavartiolaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa pyynnöstä saada teleyritykseltä ja

yhteisötilaajalta yhteystiedot sellaisesta teleosoitteesta, jota ei mainita julkisessa luettelossa, taikka teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöivät tiedot, jos tiedot ovat tarpeen rajavartiolaitokselle kuuluvan tehtävän suorittamiseksi. Rajavartiolaitoksella on vastaava oikeus saada postitoimintaa harjoittavalta yhteisöltä jakeluosoitetietoja.

24 §

Tietojen käyttäminen tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitusta vastaavaan tarkoitukseen

Poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitoksen tehtävien suorittamiseksi perustetun tai rajavartiolaitoksen suoraan käytettäväksi osoitetun poliisin henkilörekisterin tietoja saadaan käyttää rajavartiolaitoksessa, jos tiedot ovat tarpeen poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitoksen tehtävien suorittamiseksi, jollei muuta säädetä. Poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitoksen tehtävien suorittamiseksi perustetun tai rajavartiolaitoksen suoraan käytettäväksi osoitetun poliisin henkilörekisterin tietoja saadaan käyttää rajavartiolaitoksessa, jos tiedot ovat tarpeen sen tehtävän suorittamiseksi, jota varten tiedot on kerätty ja talletettu, jollei muuta säädetä.

26 §

Tietojen luovuttaminen rajavartiolaitoksen toiselle hallintoyksikölle tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitusta vastaavaan tarkoitukseen

Hallintoyksikkö saa luovuttaa toiselle hallintoyksikölle poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi rajavartiolaitoksen valtakunnallista käyttöä suppeampaan käyttöön perustetun henkilörekisterin tietoja, jos ne ovat tarpeen rajavartiolaitokselle kuuluvien kyseisten tehtävien suorittamiseksi.

Hallintoyksikkö saa luovuttaa toiselle hallintoyksikölle poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi rajavartiolaitoksen valtakunnallista käyttöä suppeampaan käyttöön perustetun henkilörekisterin tietoja, jos ne ovat tarpeen sen tehtävän suorittamiseksi, jota varten tiedot on kerätty ja talletettu. Tiedot saadaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielellisessä muodossa.

35 §

Tietojen poistaminen rajavartiolaitoksen muista henkilörekistereistä

Poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetuista muista kuin pysyvistä rajavartiolaitoksen henkilörekistereistä tiedot poistetaan:

— — — — —
Poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetuista muista kuin pysyvistä rajavartiolaitoksen henkilörekistereistä tiedot poistetaan vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta.

38 §

Tietojen luovuttaminen Euroopan unionin jäsenvaltioiden alueelle ja Euroopan talousalueelle

Jollei muuta säädetä tai Suomea velvoittavasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu, rajavartiolaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilörekistereistään tietoja Euroopan unionin jäsenvaltioiden alueella ja Euroopan talousalueella poliisiviranomaiselle ja muulle viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estä-

minen, selvittäminen ja syyteharkintaan saataminen, seuraavasti:

1) poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitaissa tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetun rajavartiolaitoksen henkilörekisterin tietoja saa luovuttaa, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseisten tehtävien suorittamiseksi;

2) poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitaissa tai muualla laissa rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi perustetun rajavartiolaitoksen henkilörekisterin tietoja saa luovuttaa, jos tiedot ovat välttämättömiä sen tehtävän suorittamiseksi, jota varten tiedot on kerätty ja talletettu.

Yksittäisen tehtävän suorittamisen yhteydessä saatuja, poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, jotka eivät liity kyseiseen tai muuhun jo suoritettavana olevaan tehtävään, saa kuitenkin luovuttaa vain silloin, kun ne ovat välttämättömiä:

40 §

Informointi tietojen käsittelystä

Rajavartiolaitoksen on kerätessään henkilötietoja poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi huolehdittava henkilötietolain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua tiedonantovelvollisuudesta. Tätä velvollisuutta rajavartiolaitoksella ei ole kerätessään, tallettaessaan ja luovuttaessaan poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia henkilötietoja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 18 § sekä

muutetaan 17 § seuraavasti:

17 §

Vaitiolovelvollisuus ja -oikeus

sovelletaan vastaavasti myös rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvaan.

Mitä poliisilain (/) 7 luvun 1—5 §:ssä säädetään poliisin henkilöstöön kuuluvan vaitiolovelvollisuudesta ja vaitiolo-oikeudesta,

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain (1251/1995) 3—5 ja 13 § sekä 21 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin niistä on 4 § osaksi laissa 648/2003, sekä *lisätään* lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

3 §

Poliisitoiminnan periaatteet

Tässä laissa tarkoitettuja poliisin tehtäviä suoritettaessa noudatetaan poliisilaissa (/) säädettyjä periaatteita.

2 luku

Toimivaltuussäännökset

4 §

Toimivaltuudet rikoksen selvittämiseksi

Edellä 2 §:ssä tarkoitetun virkamiehen toimivaltuuksista 1 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetun rikoksen selvittämiseksi on

telekuuntelua, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, televalvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa, henkilön teknistä seurantaa, peitetoimintaa, valeostoa, tietolähteen ohjattua käyttöä ja valvottua läpilaskua lukuun ottamatta voimassa, mitä poliisin tai poliisimiehen toimivaltuuksista ja niiden käytöstä rikosten selvittämiseksi esitutkintalaissa (/) ja pakkokeinolaissa (/) tai muualla laissa säädetään.

Pääesikunnan tutkintaosaston päällikkönä toimiva virkamies tai puolustusvoimien sotilaslakimies toimii tutkinnanjohtajana 1 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuissa asioissa, ja hänellä on sanotuissa tehtävissä lisäksi pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle pakkokeinolaissa säädetty toimivaltuudet.

Toimivaltuuksista päätettäessä ja niitä käytettäessä on soveltuvin osin meneteltävä siten kuin

esitutkintalaissa tai pakkokeinolaissa säädetään. Muusta kuin pakkokeinolain 10 luvun 18 §:n 1 momentissa ja 20 §:n 1 momentissa tarkoitettu teknisen kuuntelun ja teknisen katselun käytöstä päättää tutkinnanjohtajan esityksestä pääesikunnan tutkintaosaston päällikkönä toimiva virkamies tai tämän ollessa tutkinnanjohtaja puolustusvoimien operaatiopäällikkö.

5 §

Toimivaltuudet turvallisuus- ja valvontatehtävissä

Edellä 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua, sotilaallisen maanpuolustuksen alalla Suomeen kohdistuvan laittoman tiedustelutoiminnan ja sotilaallisen maanpuolustuksen tarkoitusta vaarantavan laittoman toiminnan estämiseksi on telekuuntelua, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, televalvontaa, peitetoimintaa, valeostoa, ohjattua tietolähteen käyttöä ja valvottua läpilaskua lukuun ottamatta voimassa, mitä poliisilain 5 luvussa säädetään poliisin tai poliisimiehen toimivaltuuksista ja niiden käytöstä. Toimenpiteiden käyttämisestä päättää pääesikunnan tutkintaosaston päällikkönä toimiva virkamies.

5 a §

Salaisen tiedonhankinnan valvonta

Salaisten pakkokeinojen ja tiedonhankintakeinojen käytöstä laadittu pöytäkirja on toimitettava puolustusministeriölle. Puolustusministeriön on annettava eduskunnan oikeus-

asiamiehelle vuosittain kertomus mainittujen keinojen ja niiden suojaamisen käytöstä sekä valvonnasta.

13 §

Yksittäiseen tehtävään liittymättömät tiedot

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun yksittäisen tehtävän suorittamisen yhteydessä saatuja, tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, jotka eivät liity kyseiseen yksittäiseen tehtävään, saa kerätä ja tallettaa vain 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Ylimääräistä tietoa saadaan tallettaa 11 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin pakkokeinolain 10 luvun 57 §:n 1 momentissa ja poliisilain 5 luvun 55 §:n 2 momentissa säädetyn edellytyksin.

21 §

Tietojen luovuttaminen muulle kuin sotilasviranomaiselle

Rekisterinpitäjä saa luovuttaa tässä laissa tarkoitetuista henkilörekistereistä tietoja, jotka ovat tarpeen:

1) poliisille niitä poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä varten, jotka liittyvät oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamiseen sekä rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen, selvittämiseen ja syyteharkintaan saattamiseen;

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tullilain (1466/1994) 3 §:n 1 momentti, 15, 17 ja 20 a §, 20 d §:n 1 momentti, 20 e §, 20 f §:n 1 ja 3 momentti, 20 g §:n 3 momentti, 20 i §, 43 §:n 2 ja 4 momentti sekä 47 a §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti osaksi laeissa 331/1996, 241/2001 ja 774/2003, 15 § ja 20 d §:n 1 momentti laissa 1299/2003, 17 § laissa 519/2003, 20 a ja 47 a § laissa 331/1996 sekä 20 e §, 20 f §:n 1 ja 3 momentti, 20 g §:n 3 momentti ja 20 i § laissa 774/2003, sekä lisätään lakiin uusi 20 j § seuraavasti:

3 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *Suomen tullialueella* aluetta, jonka muodostavat valtakunnan maa-alue, aluevedet ja ilmatila, kuitenkin niin, että tullialue ulottuu kaksi meripeninkulmaa aluemerен ulkorajaa ulommaksi, jollei asiasta ole kansainvälisesti muuta sovittu;

2) *yhteisön tullialueella* koodeksin 3 artiklassa tarkoitettua aluetta;

3) *kolmannella maalla* aluetta, joka ei kuulu yhteisön tullialueeseen;

4) *tullitoimenpiteellä* tullilaitoksen toimivaltaan kuuluvaa virkatointia tullirikosten esitutkintaa lukuun ottamatta;

5) *tullirikoksella* rikosta, joka käsittää tämän lain tai muun lain säännösten, joiden noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on tullilaitoksen tehtävänä, taikka näiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten rikkomista samoin kuin rikoslain 46 luvussa tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä, sellaista rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua kätkemisrikosta ja muutakin sellaista säännösten rikkomista, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia tai maastavientiä;

6) *teknisellä valvonnalla* ennalta määräämättömään henkilö- ja tavaraliikenteeseen kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista;

7) *poliisiasiain tietojärjestelmän teknisenä osana olevalla tutkinta- ja virka-apujärjestelmällä sekä sen arkistohakemistolla* henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain

(761/2003) 2 §:ssä tarkoitettua poliisiasiain tietojärjestelmää niiden tietojen osalta, jotka tullilaitos on tallettanut tutkinnan ja virka-apun tietoihin sekä tutkinnan ja virka-apun arkistotietoihin.

— — — — —

15 §

Henkilönkatsastus ja muu kuin henkilön matkatavaroihin tai päällysvaatteisiin kohdistuva tarkastus voidaan 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainituissa tapauksissa kohdistaa myös esitutkintaa suorittamatta henkilöön, jota epäillään todennäköisin syin rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta. Toimenpiteestä päättää tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies. Muutoin näitä toimenpiteitä suoritettaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä menettelystä henkilöön kohdistuvassa etsinnässä säädetään pakkokeinolaissa (/).

17 §

Mitä poliisilain (/) 2 luvun 17 §:n 1, 2 ja 5 momentissa säädetään poliisimiehen oikeudesta käyttää eräissä tapauksissa voimakeinoja, sovelletaan vastaavasti tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevään tullimieheen. Henkilöön, joka avustaa tullimiestä tämän pyynnöstä tai suostumuksella virkatehtävän suorittamisessa, sovelletaan, mitä poliisilain 9 luvun 5 §:ssä säädetään poliisimiestä avustavan henkilön valtuuksista.

Tiedonhankinta

20 a §

Tullirikoksen selvittämiseksi voidaan käyttää telekuuntelua, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, televalvontaa, suunnitelmallista tarkkailua, peiteltyä tiedonhankintaa, teknistä tarkkailua, teleosoitteen ja telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimista, valvottua läpilas-kua ja salaisen pakkokeinon käytön suojaamista sen mukaan kuin pakkokeinolain 10 luvussa säädetään.

Tullirikoksen estämiseksi voidaan sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, käyttää suunnitelmallista tarkkailua, peiteltyä tiedonhankintaa, henkilön teknistä seurantaa, teknistä laitetarkkailua, teleosoitteen ja telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimista ja salaisen tiedonhankinnan suojaamista sen mukaan kuin poliisilain 5 luvussa säädetään.

Peitellystä tiedonhankinnasta sekä salaisen pakkokeinon käytön ja salaisen tiedonhankinnan suojaamisesta päättää Tullihallituksen tai tullipiirin rikostorjunnasta vastaavan yksikön päällikkö. Mitä poliisilain 5 luvussa säädetään pidättämiseen oikeutetusta poliisimiehestä, sovelletaan vastaavasti myös pidättämiseen oikeutettuun tullimieheen ja tehtävään määrättyyn, tullirikostorjunnan esimiehenä toimivaan tullimieheen.

20 d §

Tullimiehellä on oikeus kohdistaa vakituisen asumiseen käytetyn huoneen tai tilan ulkopuolella olevaan henkilöön taikka kulkuneuvon tai tavaraan teknistä tarkkailua, jos sen avulla voidaan perustellusti olettaa saatavan tullirikoksen estämiseksi tarvittavia tietoja. Määräyksen toimenpiteeseen antaa tehtävään määrätty tullirikostorjunnan esimiehenä toimiva tullimies sekä yli kolme vuorokautta kestäväan tekniseen kuunteluun Tullihallituksen valvontaosaston tullirikostorjunnasta vastaavan yksikön päällikkö taikka tullipiirin rikostorjunnasta vastaavan yksikön päällikkö.

20 e §

Tulliviranomaiselle voidaan tullirikoksen estämiseksi antaa lupa sellaisen henkilön hallussa olevan tai oletettavasti muuten käyttämän teleosoitteen tai telepäätelaitteen televalvontaan, jonka lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin hänen voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän:

- 1) tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn tullirikokseen;
- 3) tullirikoksena pidettävään huumausainerikokseen; tai
- 4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

Tulliviranomaisella on oikeus kohdistaa tullirikoksen estämiseksi televalvontaa henkilön suostumuksella tämän hallinnassa olevaan teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, kun jonkun voidaan lausumiensa tai muun käyttäytymisensä perusteella perustellusti olettaa syyllistyvän:

- 1) tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta; tai
- 2) teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn tullirikokseen.

20 f §

Pakkokeinolain 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu tuomioistuimien päätös 20 e §:ssä tarkoitettua televalvonnasta sekä teknisestä kuuntelusta ja teknisestä katselusta 20 d §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, joissa tekninen kuuntelu tai katselu edellyttää tarkkailuun käytettävän laitteen sijoittamista tarkkailtavan käytettävän kulkuneuvon sisälle taikka huoneeseen tai tilaan, jossa tarkkailtava oleskelee. Asia ratkaistaan kuulematta kuunneltavan tai katseltavan tilan haltijaa. Asian käsittelystä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä poliisilain 5 luvun 2 §:n 3 momentissa, 10, 18, 20, 45, 51, 52 ja 58—60 §:ssä säädetään.

Saatuaan 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tuomioistuimien voi kieltää televalvonnan tai teknisen tarkkailun jatkamisen taikka asettaa toimenpiteen käytölle rajoituksia tai tietojen käytölle tarpeellisiksi katsomiaan ehtoja. Asian

käsittelystä tuomioistuimessa on soveltuvin osin voimassa, mitä poliisilain 5 luvun 2 §:n 3 momentissa, 10, 18, 20, 45, 52 ja 57 §:ssä säädetään.

20 g §

Edellä 20 d §:ssä tarkoitetusta teknisestä kuuntelusta sekä 20 f §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta televalvonnasta on toimenpiteen suorittaneen tullimiehen laadittava viipymättä pöytäkirja ja toimitettava se Tullihallitukselle.

20 i §

Edellä 20 d §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kuuntelu- ja katselukieltojen osalta on soveltuvin osin noudatettava, mitä poliisilain 5 luvun 50 §:ssä säädetään.

Edellä 20 d ja 20 e §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa salaista tiedonhankintaa koskevan ilmaisukiellon osalta on soveltuvin osin noudatettava, mitä poliisilain 5 luvun 48 §:ssä säädetään.

20 j §

Tullihallitus ja salaisia tiedonhankintakeinoja käyttävien yksiköiden päälliköt valvovat salaisten pakkokeinojen ja tiedonhankintakeinojen käyttöä.

Valtiovarainministeriön on annettava eduskunnan oikeusasiamiehelle vuosittain kertomus

salaisten pakko- ja tiedonhankintakeinojen käytöstä ja valvonnasta.

43 §

Tullimiehellä on tulliviranomaisen suorittamassa esitutkinnassa sama oikeus ryhtyä tutkintatoimenpiteisiin ja käyttää pakkokeinoja kuin poliisimiehellä poliisiviranomaisen toimitamassa esitutkinnassa, jos 20 a §:n 1 momentista ei muuta johdu. Pidättämiseen oikeutetuista tullimiehistä säädetään pakkokeinolain 2 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

Jokainen, jolta otaksutaan saatavan selvitystä tullirikoksesta, on velvollinen kutsusta saapumaan esitutkintaan kuultavaksi lähimpään tullitoimipaikkaan. Muutoin saapuvillaolosta säädetään esitutkintalaissa (/).

47 a §

Mitä poliisilain 7 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 3—5 §:ssä säädetään poliisin henkilöstöön kuuluvan vaitiolovelvollisuudesta ja vaitiolo-oikeudesta, sovelletaan vastaavasti myös tullilaitoksen henkilöstöön kuuluvaan rikostorjunnan osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

eläinlääkintähuoltolain 34 ja 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 34 § ja 36 §:n 2 kohta seuraavasti:

34 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua

29 §:ssä tarkoitettujen tarkastusten suorittamisessa säädetään poliisilain (/) 9 luvun 1 §:ssä.

36 §

Salassa pidettävät tiedot

Valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Salassapitovelvollisuuden estämättä voidaan tämän lain noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta,

liike- ja ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

2) syyttäjä- ja poliisiviranomaisille pakkokeinolain (/) 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetun rikoksen selvittämistä varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki**poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain (687/2009) 4 § ja 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

4 §

Menettely kansainvälisen valvotun läpilaskun toteuttamisessa

PTR-viranomaisen on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava tekemästään tai vastaanottamastaan Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen tai muuhun Suomea sitovaan velvoitteeseen perustuvasta, valtakunnan rajan ylittävää kuljetusta (*kansainvälinen valvottu läpilasku*) koskevasta virka- tai oikeusapupyynnöstä sille PTR-viranomaiselle, jonka tehtäväalueeseen asia myös kuuluu.

Kansainvälisestä valvotusta läpilaskusta ja sitä koskevista toimenpiteistä sovitaan toimivaltaisten PTR-viranomaisten kesken tapauskohtaisesti siten, ettei siitä aiheudu merkittävää vaaraa kenenkään hengelle, terveydelle tai vapaudelle eikä merkittävää huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon vaaraa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua menettelyä sovelletaan myös laitonta valtakunnan rajan ylittävää kuljetusta koskevaan PTR-viranomaisen toimenpidepyyntöön.

Valvotusta läpilaskusta ja sen edellytyksistä säädetään pakkokeinolain (/) 10 luvun 41 §:ssä ja poliisilain (/) 5 luvun 43 §:ssä sekä poliisin suorittamaa valvottua läpilaskua koskevasta päätöksenteosta pakkokeinolain 10 luvun 42 §:ssä ja poliisilain 5 luvun 44 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tämän pykälän mukaisesta päätöksentekomenettelystä.

5 §

PTR-rikostiedusteluyksiköt

PTR-viranomaisten rikostiedustelu- ja rikosanalyysitoimintaa varten voidaan perustaa valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia PTR-rikostiedusteluyksiköitä.

PTR-rikostiedusteluyksiköissä voi toimia PTR-viranomaisten erikseen tehtävään määrättyjä edustajia ja myös muiden viranomaisten edustajia, jos heillä on poliisilain (493/1995) 8 §:ssä, sellaisena kuin se

on laissa 498/2009, säädetyt erityiset poliisivaltuudet poliisilain 1 luvun 1 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Laki

vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 24 § seuraavasti:

24 §

Muu avustamistoiminta

säädetään pelastuslain (379/2011) 51 §:ssä, meripelastuslain (1145/2001) 6 §:ssä ja poliisilain (/) 9 luvun 4 §:ssä.

Vapaaehtoisten henkilöiden ja organisaatioiden käyttämisestä pelastustoimen ja meripelastustoimen tehtävissä sekä poliisin apuna

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Laki

vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain (976/2006) 20 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1313/2009, seuraavasti:

20 §

Julkisten tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa

tullilaitokselle, rajavartiolaitokselle, Hätäkeskuslaitokselle ja Liikenteen turvallisuusvirastolle pelastus- ja valvontatoimintaa varten;

Rekisteriin talletettuja julkisia henkilötietoja ja muita tietoja saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti:

1) poliisille poliisilain (/) 1 luvun 1 §:ssä säädettyjen poliisin tehtävien hoitamiseksi sekä

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

poliisikoulutuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisikoulutuksesta annetun lain (68/2005) 16 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 103/2007, seuraavasti:

16 §

*Opiskelijoiden osallistuminen poliisitehtäviin ja
muihin määrättyihin tehtäviin*

— — — — —
Poliisikokelaan ja muun Poliisiammattikor-
keakoulussa opiskelevan poliisimiehen poliisi-
valtuuksista on 1 ja 2 momentissa tarkoitettua
tehtävää suoritettaessa voimassa, mitä poliisin
hallinnosta annetun lain (110/1992) 15 a §:ssä

säädetään. Edellä 1 momentissa tarkoitettua teh-
tävää suorittavan sellaisen opiskelijan, joka ei
ole poliisimies, valtuuksista on voimassa, mitä
poliisilain (/) 9 luvun 5 §:ssä poliisimiestä
avustavan henkilön valtuuksista säädetään.
— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta an- netun lain 9 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta
annetun lain (485/2004) 9 § ja 17 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 69/2007, seuraavasti:

9 §

Luvalliset vaaralliset esineet

Aluksella tai sataman turvatoimialueella tar-
kastuksia tekevä voi määrätä, että sellaiset vaa-
ralliset esineet, joita henkilöllä on asianmukai-
sen luvan nojalla tai muutoin laillisesti oikeus

kuljettaa mukanaan, on ennen alukseen taikka
sataman turvatoimialueelle saapumista luovutet-
tava aluksella tai sataman turvatoimialueella
erikseen säilytettäväksi. Ne on palautettava
hänen poistuessaan alukselta tai sataman turva-
toimialueelta. Jollei esinettä voida tuolloin vaa-
ratta palauttaa, se on luovutettava poliisille joko

tarkastetulle henkilölle palauttamista tai poliisilain (/) 2 luvun 15 §:ssä säädettyjä toimenpiteitä varten.

17 §

Tekninen valvonta

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, poliisilla, rajavartiolaitoksella ja tullilaitoksella on oikeus siitä sopivalla merkillä ennalta ilmoitettuaan suorittaa tässä laissa tarkoitetun suomalaisen sataman alueella paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy, poliisilain 4 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua teknistä valvontaa merenkulun turvallisuuden toteuttamiseksi. Teknistä valvontaa ei kuitenkaan saa kohdistaa paikkoihin, jotka kuuluvat kotirauhan piiriin, eikä käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaa-

vaan paikkaan taikka henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitetuihin työhuoneisiin. Ääntä tai kuvaa saadaan tallentaa automaattisesti tekniselle laitteelle, kun se on tarpeen rikoslain 34 a luvussa tarkoitettujen rikosten estämiseksi taikka mainitussa luvussa tarkoitetuista rikoksista etsintäkuulutettujen tai näihin rikoksiin todennäköisin syin syylliseksi epäiltyjen tunnistamiseksi. Tässä momentissa mainitut viranomaiset saavat sijoittaa tekniseen valvontaan käytettäviä laitteita sataman turvatoimialueelle, jollei siitä aiheudu satamanpitäjälle kohtuutonta haittaa.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 4 §:n 2 momentti, 52 c §:n 1 momentti, 60 §:n 2 momentti, 62 §:n 1 momentti, 63 §, 67 §:n 1 momentin 3 kohta, 68 §, 84 §:n 3 momentti, 117 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 123 §:n 1 momentti, 139 §:n 3 momentti, 152 §:n 1 ja 3 momentti, 159 §:n 1 momentti, 171 §:n 1 ja 2 momentti, 181 §:n 1 momentti sekä 210 §,

sellaisina kuin niistä ovat 52 c §:n 1 momentti laissa 619/2006, 60 §:n 2 momentti laissa 358/2007, 63 §, 67 §:n 1 momentin 3 kohta, 152 §:n 1 ja 3 momentti sekä 210 § laissa 973/2007, 68 § laeissa 358/2007 ja 516/2008, 84 §:n 3 momentti laissa 1426/2009, 123 §:n 1 momentti laissa 1152/2010, 139 §:n 3 momentti laissa 673/2006, 159 §:n 1 momentti ja 171 §:n 1 ja 2 momentti laissa 360/2007 sekä 181 §:n 1 momentti laissa 581/2005, seuraavasti:

4 §

Suhde muihin lakeihin

— — — — —
Poliisin suorittamaan turvapaikkapuhuteluun, jossa selvitetään turvapaikkahakemuksen perusteet, sovelletaan hallintolakia. Poliisin

suorittamaan ulkomaalaisen maahantulon, maassa oleskelun ja maasta poistamisen edellytysten selvittämiseen sekä turvapaikanhakijan henkilöllisyyden, maahantulon ja matkareitin selvittämiseen sovelletaan poliisilain (/) poliisitutkintaa koskevia säännöksiä.

52 c §

Harkinta-ajasta päättäminen

Poliisilaitos tai rajatarkastusviranomaisen päättää harkinta-ajan antamisesta ja sen keskeyttämisestä.

60 §

Oleskeluluvan hakeminen

Oleskelulupaa voidaan 49, 49 a, 50—52, 52 a, 54, 56 ja 56 a §:n perusteella hakea Suomessa. Hakemus jätetään poliisilaitokselle.

62 §

Menettely haettaessa oleskelulupaa perhesiteen perusteella

Oleskelulupaa perhesiteen perusteella voi hakea ulkomailla oleskelulupaa vailla oleva ulkomaalainen (*hakija*) jättämällä hakemuksen Suomen edustustolle tai asian voi panna vireille perheenkokoaja jättämällä hakemuksen poliisilaitokselle.

63 §

Lausunnot oleskelulupahakemuksesta perhesiteen perusteella

Maahanmuuttovirasto tai poliisilaitos voi hankkia perhesiteen perusteella tehdystä oleskelulupahakemuksesta lausunnon perheenkokoajan koti- tai asuinpaikkakunnan sosiaaliviranomaiselta tai terveydenhuoltoviranomaiselta. Lausuntoa voi pyytää perheenkokoajan sosiaalisesta tai terveydellisestä tilanteesta, jos perheenkokoaja on ilman huoltajaa tullut alaikäinen tai jos hakija on ydinperheen ulkopuolinen muu omainen taikka jos lausunnon pyytämiseen on muu perheen tilanteen selvittämiseen liittyvä erityinen syy.

Sosiaaliviranomainen tai terveydenhuoltoviranomaisen on velvollinen antamaan Maahanmuuttovirastolle tai poliisilaitokselle 1 momentissa tarkoitettussa lausunnossaan salassapitosäännösten estämättä perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta varten hallussaan olevat henkilön sosiaaliseen tai terveydelliseen tilaan liittyvät sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä tehtäessä päätöstä oleskeluluvan myöntämisestä perhesiteen perusteella.

67 §

Maahanmuuttovirasto oleskelulupaviranomaisena

Maahanmuuttovirasto myöntää:

3) oleskeluluvan siinä tapauksessa, että poliisilaitos on saattanut asian Maahanmuuttoviraston ratkaistavaksi.

68 §

Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena

Ulkomaalaisen asuinpaikan poliisilaitos myöntää:

1) oleskeluluvan Suomen kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle sekä Suomessa asuvan ja oleskelunsa rekisteröineen unionin kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle;

2) uuden määräaikaisen oleskeluluvan;

3) pysyvän oleskeluluvan maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle; ja

4) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan.

Poliisilaitos peruuttaa myöntämänsä oleskeluluvan 58 §:n 1, 2, 4 ja 5 momentissa sekä 58 a §:ssä mainituilla perusteilla.

Poliisilaitos siirtää oleskeluluvan uuteen matkustusasiakirjaan.

84 §

*Toimivalta elinkeinonharjoittajan oleskelu-
luvan myöntämiseksi*

— — — — —
Jos ulkomaalaisella on hakemusta jätettäessä voimassa oleva oleskelulupa ja 76 §:n 2 kohdasta ei muuta johdu, poliisilaitos myöntää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 1 momentin mukaan tekemän myönteisen ratkaisun jälkeen uuden elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan.

117 §

Paikallispoliisin kansainväliseen suojeluun liittyvä toimivalta

Poliisilaitos myöntää ulkomaalaiselle uuden määräaikaisen ja pysyvän oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella.

Poliisilaitos myöntää tilapäisen suojelun perusteella uuden määräaikaisen oleskeluluvan enintään siihen saakka, kun valtioneuvoston tilapäiselle suojelulle asettama ajanjakso päättyy.

— — — — —
Poliisilaitos antaa vastuuvaltion määrättämisestä annettua neuvoston asetusta soveltavaan valtioon palautettavalle ulkomaalaiselle asetuksen mukaisen kulkuluvan.

123 §

*Säilöön ottamisesta päättäminen ja säilöön
otetun sijoittaminen*

Säilöön ottamisesta päättää poliisissa poliisilaitoksen, keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai liikkuvan poliisin päällystöön kuuluva poliisimies ja rajavartiolaitoksessa pidättämiseen oikeutettu virkamies tai vähintään luutnantin arvoinen rajavartiomies. Säilöön otetulle tai hänen lailliselle edustajalleen on ilmoitettava säilöön ottamisen peruste.

— — — — —

139 §

*Toimivalta muukalaispassin ja pakolaisen mat-
kustusasiakirjan myöntämiseen ja peruutta-
miseen*

— — — — —
Poliisilaitos päättää uuden muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan myöntämisestä silloin, kun hakijalla on esittää voimassa oleva muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja.

152 §

Maahanmuuttovirasto

Maahanmuuttovirasto päättää käännästy-
misestä poliisilaitoksen tai rajatarkastusviran-
omaisen esityksestä taikka omasta aloitteestaan.

— — — — —
Maahanmuuttovirasto päättää maasta karkot-
tamisesta poliisilaitoksen tai rajatarkastusviran-
omaisen esityksestä taikka omasta aloitteestaan.

159 §

*Unionin kansalaisen oleskeluoikeuden rekis-
teröinti*

Jos unionin kansalainen oleskelee Suomessa yli kolme kuukautta, hänen on rekisteröitävä oleskelunsa. Rekisteröintihakemus jätetään asuinpaikan poliisilaitokselle kolmen kuukauden kuluessa maahantulopäivästä.

— — — — —

171 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Hakijan asuinpaikan poliisilaitos rekisteröi oleskeluoikeuden ulkomaalaisrekisteriin sekä myöntää määräaikaisen ja pysyvän oleskelukortin.

Hakijan asuinpaikan poliisilaitos peruuttaa rekisteröidyn oleskeluoikeuden sekä määräaikaisen ja pysyvän oleskelukortin. Se myös hakemuksesta päättää, että oleskeluoikeuden

rekisteröintiä tai oleskelukorttia ei 165 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa peruuteta.

tajan seuraamusmaksun määrää tullipiirin päällikkö tai tullipiirin valvontayksikön päällikkö.

181 §

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrääminen

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrää rajatarkastuksen yhteydessä sen rajavartioston tai merivartioston komentaja, apulaiskomentaja taikka raja- tai meritoimiston päällikkö, jonka toimialueella tämän lain 173 §:n tai henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 §:n rikkominen on havaittu. Jos rajatarkastusviranomaisena on toiminut poliisi, liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrää poliisilaitoksen päällystään kuuluva poliisimies. Jos rajatarkastusviranomaisena on toiminut tulliviranomainen, liikenteenharjoit-

210 §

Maahanmuuttoviraston oikeus ratkaista poliisilaitoksen toimivaltaan kuuluva asia

Maahanmuuttovirasto voi ottaa ratkaistavakseen asian, joka tässä laissa säädetään kuuluvaksi poliisilaitoksen ratkaistavaksi.

Poliisilaitos voi saattaa toimivaltaansa kuuluvan asian Maahanmuuttoviraston ratkaistavaksi, jos asia on laadultaan sellainen, että sen selvittäminen ja ratkaiseminen edellyttää Maahanmuuttoviraston asiantuntemusta taikka jos asialla on merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa samankaltaisissa tapauksissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain (116/2002) 23 §:n 1 momentti seuraavasti:

23 §

Kielletyt esineet ja aineet

Edellä 21 §:ssä tarkoitetut esineet ja aineet on otettava tarkastettavalta pois. Ne on palautettava säilöön otetulle ulkomaalaiselle vapaaksi päästämisen yhteydessä. Jollei esinettä tai ainetta voida tuolloin vaaratta palauttaa, se on luov-

vutettava poliisille joko tarkastetulle henkilölle palauttamista tai poliisilain (/) 2 luvun 15 §:ssä säädettyjä toimenpiteitä varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

rautatiekuljetuslain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rautatiekuljetuslain (1119/2000) 29 §:n 2 momentti seuraavasti:

29 §

Tarkastusoikeus

on laissa 498/2009, nojalla erityiset poliisi-
valtuudet tarkastusten tekemiseen.

Tarkastuksen saa suorittaa siihen lain nojalla
oikeutettu virkamies tai henkilö, jolle on annet-
tu poliisilain (493/1995) 8 §:n, sellaisena kuin se

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain (1121/1999) 1 §:n 2 momentti se-
uraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Poliisin tehtävistä ja toimivaltuuksista on
lisäksi voimassa, mitä poliisilaissa (/) sää-
detään.

Laki

järjestyksenvalvojista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan järjestyksenvalvojista annetun lain (533/1999) 9 §:n 3 momentti, 21 §:n 2 momentti ja 24 §, sellaisina kuin niistä ovat 21 §:n 2 momentti ja 24 § laissa 104/2007, seuraavasti:

9 §

Voimakeinojen käyttö

Järjestyksenvalvojan avustaessa poliisia on lisäksi voimassa, mitä poliisilain (/) 2 luvun 17 §:ssä säädetään poliisimiestä tilapäisesti avustavan henkilön oikeudesta voimakeinojen käyttöön.

kuuluvan poliisimiehen on 14 päivän kuluessa päätettävä, peruutetaanko järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen väliaikaisesti. Poliisimies voi ottaa järjestyksenvalvojakortin haltuunsa myös silloin, kun järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu. Järjestyksenvalvojakortin pois ottamiseksi voidaan tehdä henkilötarkastuksen estämättä, mitä pakkokeinolain (/) 8 luvun 31 §:ssä säädetään.

21 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikainen peruuttaminen

Jos järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu tai järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikaiseen peruuttamiseen on edellytykset, poliisimies voi ottaa järjestyksenvalvojakortin haltuunsa sen luovuttamiseksi päällystön kuuluvalla poliisimiehelle. Päällystön

24 §

Poliisitutkinta

Tämän lain nojalla myönnetyn hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa voidaan tarvittaessa suorittaa poliisilain 6 luvussa säädetty poliisitutkinta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki**holhoustoimesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 37 §:n 2 momentti seuraavasti:

37 §

Edunvalvojan tulee ottaa hoidettavakseen kuuluva päämiehen omaisuus hallintaansa siltä osin kuin se on tarpeen tämän etujen suojaamiseksi. Edunvalvojalla on tarvittaessa oikeus saada tässä virka-apua siten kuin poliisi-

lain (/) 9 luvun 1 §:ssä säädetään. Jos kysymyksessä on omaisuus, josta päämies voi vapaasti määrätä, omaisuutta ei kuitenkaan saa ottaa hallintaan vastoin päämiehen tahtoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

lähestymiskiellosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lähestymiskiellosta annetun lain (898/1998) 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

5 § <i>Lähestymiskieltopyyntöön vireilletulo ja valmistelu käräjäoikeudessa</i>	tutkinta, jos se edistää asian käsittelyä. Määräyksen poliisitutkinnan toimittamiseen antaa lähestymiskieltoasiaa käsittelevä viranomainen.
--	---

Lähestymiskieltoasiassa voidaan toimittaa poliisilain (/) 6 luvussa tarkoitettu poliisi-	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
--	--

Laki

ampuma-asetlain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ampuma-asetlain (1/1998) 91 §:n 2 momentti ja 97, 98 ja 117 §, sellaisina kun niistä ovat 91 §:n 2 momentti laissa 804/2003 ja 117 § laissa 601/2001, seuraavasti:

91 § <i>Haltuunotto</i>	keinolain (/) 7 luvussa säädetyn takavarikon taikka esine tuomitaan valtiolle menetetyksi.
----------------------------	--

— — — — —
Poliisin on tehtävä päätös haltuunotosta myös, jos luvattoman ampuma-aseen tai aseosan taikka luvattomien patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitäjä omaloitteisesti ilmoittaa esineestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun. Haltuunottopäätös raukeaa, jos poliisi tekee esineen osalta pakko-

97 §
Kotietsintä

Oikeudesta päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan ampuma-aseen, aseosan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten haltuun ottamiseksi epäillyn rikoksen johdosta taikka vaarallisen teon tai tapahtuman

estämiseksi säädetään pakkokeinolaissa ja poliisilaissa (/).

98 §

Poliisitutkinta

Tämän lain nojalla annetun luvan peruuttamista koskevassa tutkinnassa noudatetaan, mitä poliisilain 6 luvussa säädetään.

117 §

Asiakirjojen ja aseiden esittäminen

Tässä laissa tarkoitettu lupatodistus ja Euroopan ampuma-asepassi sekä lupatodistuksen tai

Euroopan ampuma-asepassiin merkittyjen lupien nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on pyynnöstä esitettävä poliisille, rajavartiolaitoksen viranomaiselle ja tulliviranomaiselle sekä Metsähallituksen hallinnassa olevalla valtion maalla erävalvontaa suorittavalle Metsähallituksen virkamiehelle, jolle on myönnetty poliisilain (493/1995) 8 §:n, sellaisena kuin se on laissa 498/2009, mukaiset erityiset poliisi-valtuudet.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:n 1 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 281/2000, seuraavasti:

7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

8) poliisilaissa (/) tarkoitettu poliisimiehen virka;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

liiketoimintakiellosta annetun lain 21 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) 21 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1220/1997, seuraavasti:

21 a §

Kiellon noudattamisen valvonta

Kiellon noudattamista valvoo poliisi. Valvonnasta on voimassa, mitä poliisilaissa (/) säädetään poliisitutkinnasta. Liiketoimintakieltoon

määrätyn asema poliisitutkinnassa määräytyy poliisilain 6 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Laki

puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain (781/1980) 9 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 346/1998, seuraavasti:

9 a §

Virka-avun antamisen yhteydessä pakkotoimenpiteestä sivulliselle henkilölle aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta sekä puolustusvoimille aiheutuneiden esinevahinkojen korvaa-

misesta valtion varoista on voimassa, mitä poliisilain (/) 8 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Laki

päihtyneiden käsittelystä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan päihtyneiden käsittelystä annetun lain (461/1973) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 502/1995, seuraavasti:

1 §

Henkilöä, joka on päihtymyksen vuoksi otettu kiinni poliisilain (/) 2 luvun 2 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa, on käsitel-

tävä ja hoidettava niin kuin tässä laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Laki

syyttäjälaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään syyttäjälaitoksesta annettuun lakiin (439/2011) uusi 25 a § seuraavasti:

25 a §

Vaitiolovelvollisuus

olovelvollisuudesta, sovelletaan vastaavasti
myös syyttäjälaitoksen henkilöstöön kuuluvaan.

Mitä poliisilain (/) 7 luvun 1, 4 ja 5 §:ssä
säädetään poliisin henkilöstöön kuuluvan vaiti-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____.

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 2011
